

Rekenkamer Wageningen

Wat is goed voor de wijk?

Evaluatie Wijkgericht werken gemeente Wageningen

In samenwerking met I & O Research

28 januari 2014

Rekenkamer Wageningen

dhr. A. Teeuw (voorzitter) / P. Bosch (secretaris)

Postbus 1

6700 AA Wageningen

T. 06 – 10551336

E. pboschgod@knpmail.nl

Onderzoekers I&O Research

T. Lenderink

T. Siermann

INHOUDSOPGAVE

BESTUURLIJKE NOTA

Inleiding

1. Conclusies	IV
2. Aanbevelingen	VIII
3. Bestuurlijke reactie College van B&W	X
4. Nawoord Rekenkamer	XI

ONDERZOEKSRAPPORT

BESTUURLIJKE NOTA

Inleiding

De Rekenkamer Wageningen heeft de afgelopen maanden door I&O Research een onderzoek uit laten voeren naar het wijkgericht werken in Wageningen. Er zijn drie niveaus waarop Wijkgerichtwerken resultaten kan boeken: het bevorderen van de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving, coproductie van burgers, gemeente en maatschappelijke partners en het realiseren van beleidsprogramma's. Het Wijkgericht werken in Wageningen is onderzocht aan de hand van 4 onderzoeksvragen (A, B, C, D).

1. Conclusies

Dit hoofdstuk start met een beknopte beantwoording van de onderzoeksvragen van de rekenkamer. Daarna volgen resultaten en conclusies.

Beantwoording onderzoeksvragen

De Rekenkamer heeft zoals eerder gezegd vier vragen over Wijkgericht werken (WGW), met daarbij een aantal subvragen.

A. Hoe is het WGW in Wageningen opgezet en wat zijn de resultaten?

Beleidsopzet en uitvoering

1. Welke doelen hebben de gemeente en andere belanghebbenden vastgesteld?

Door de loop van jaren zijn er deels verschillende doelstellingen geweest, maar de elementen leefbaarheid, betrokkenheid en burgerinitiatief keren elke keer wel terug. De visie op wijkgericht werken is in die jaren wel veranderd en loopt sinds 2012 tussen gemeente en maatschappelijke partners uiteen zonder dat daartoe expliciet is besloten.

2. Welke organisatie(structuur) kent het WGW in Wageningen?

De laatste jaren bestaat de structuur uit *wijkteams* waarin professionals van de maatschappelijke partners samen het werk in de wijk afstemmen al dan niet samen met de gemeente. Daarnaast zijn er vier *wijkpanels* waarin bewoners samen met de gemeentelijke wijkmanager aanvragen voor de wijkbudgetten bespreken en informatie uitwisselen. De wijkmanager vertaalt signalen van de panels naar de ambtelijke organisatie en gebruikt de *wijkpanels* om vanuit de gemeente te sonderen. Welzijnsorganisatie Solidez werkt wijkgericht in het project Buurtwelzijn in Uitvoering en organiseert samen met het *wijkpanel* en *wijkteam* het raadsbezoek aan een wijk. De verbinding met de ambtelijke ruimtelijke sector lijkt beperkter dan die met de sociale sector.

3. Welke activiteiten, instrumenten en (financiële) middelen worden daarvoor ingezet?

Er wordt vooral gebruik gemaakt van de instrumenten gebiedsgebonden budget en ketenmanagement en minder van wijkplannen en frontlijnsturing. Er wordt momenteel per wijk € 25.000 aan budget ingezet, daarnaast zijn er kosten voor de activiteiten van Solidez (€ 204.000) en voor de overige gemeentelijke inzet voor het WGW (€ 205.000).

Monitoring, evaluaties en resultaten

4. Hoe monitort de gemeente de effecten van het WGW in Wageningen?

Tot voor kort via de indicatoren die waren opgenomen in de plannings- en control cyclus. Nu is dat alleen indirect op een hoger abstractieniveau door middel van periodieke leefbaarheidsonderzoeken.

5. Zijn er evaluaties verricht en hoe worden ze gebruikt?

Er zijn meerdere (proces-)evaluaties verricht naar met name de voortgang van het wijkgericht werken en de onderlinge samenwerking van de gemeente, maatschappelijke partners en bewoners. Niet alle evaluaties waren openbaar. Er zijn geen effectevaluaties geweest.

6. Welke resultaten worden bereikt met het WGW?

De resultaten die worden bereikt zijn kleinschalig en zijn voornamelijk het effect van de besteding van de wijkbudgetten, van vroegsignalering door overleg in de wijkteams en door afstemming tussen de gemeente en de wijk via het wijkpanel.

7. Zijn er verschillen in resultaten tussen wijken (of buurten) in Wageningen?

In sommige wijken wordt het wijkbudget niet geheel uitgegeven. Sommige wijkpanels draaien beter dan anderen b.v. omdat er meer mensen beschikbaar zijn, of omdat ze actiever door de gemeente worden betrokken bij zaken die in hun wijk spelen.

8. Worden resultaten uit de ene wijk gebruikt voor projecten, activiteiten in andere wijken?

Dat gebeurt op kleine schaal, in die zin dat veelal dezelfde professionals betrokken zijn bij de WGW werkzaamheden. Ook de wijkpanels komen begin 2014 weer bijeen om ervaringen uit te wisselen.

B. Hoe is voorzien in informatie-uitwisseling met de raad?

9. Hoe is de raad betrokken geweest bij het stellen van kaders voor wijkgericht werken?

De raad is niet aantoonbaar betrokken bij de kaderstelling vooraf.

10. Hoe is de raad betrokken geweest bij controle en bijsturing van het wijkgericht werken?

De raad is rondom beleidswijzigingen meestal geïnformeerd over de voortgang van het WGW. Tussen 2008 en 2012 ook via de plannings- en control cyclus.

C. Hoe doeltreffend en doelmatig is het WGW?

Doelmatigheid

11. Welke personele en financiële middelen worden ingezet bij het wijkgericht werken?

€ 509.000 (waarbinnen 0.7 fte wijkmanager en de personele inzet van Solidez). Daarnaast de inzet van de politie en de Woningstichting in het wijkteam en de vrijwillige inzet van de inwoners in de wijkpanels.

12. Wat zijn daarmee de kosten van behaalde resultaten?

De kosten van de met het wijkgericht werken behaalde resultaten (inclusief het werk van Solidez) bedragen iets meer dan een half miljoen euro per jaar.

13. Hoe doelmatig is daarmee het wijkgericht werken?

Het WGW is gelet op de inzet van de genoemde middelen redelijk doelmatig.

Doeltreffendheid

14. Worden de doelen van het wijkgericht werken gehaald?

Dat is niet altijd goed vast te stellen. Waar dat wel (enigermate) het geval is zijn de resultaten wisselend.

15. Is deze doelbereiking een gevolg van de wijkgerichte aanpak?

Daar waar doelen wel worden gehaald ligt het voor de hand dat WGW hier een belangrijk effect heeft gesorteerd.

16. Welke mogelijke andere verklaringen zijn er voor het behalen van de doelen van het wijkgericht werken?

Niet van toepassing.

D. Welke mogelijkheden zijn er om het WGW in Wageningen verder te verbeteren?

Zie hoofdstuk 2 van deze bestuurlijke nota.

Conclusies beleidsopzet

De visie op WGW (en met name de invulling en uitwerking daarvan) is in de loop der jaren van de jaren veranderd zonder dat daar altijd expliciet en door de raad toe is besloten.

Vanaf de ´splitsing´ medio 2012 is bij de verschillende betrokkenen onduidelijkheid ontstaan over de visie en de invulling hiervan. De doelen variëren enigszins door de tijd, maar zijn wel helder. Er is niet expliciet aandacht voor de doelbereiking. Er is voldoende kennis over WGW, maar mogelijk niet bij voldoende mensen. Er zijn geen duidelijke prioriteiten per gebied door het ontbreken van gebiedsontwikkelingsplannen, en de (gewenste) invulling van WGW verschilt tussen de partners.

WGW is qua bestuurlijke verantwoordelijkheid belegd binnen de gemeente. De positionering is door de jaren echter verschoven en niet integraal, waardoor een deel van de meer fysieke doelstellingen niet wordt afgedekt. Op ambtelijk niveau is de kennis op peil maar sluit de positionering niet goed aan bij de doelstellingen. De positiemacht van de wijkmanager wordt daardoor beperkt.

Over de visie op WGW zijn de betrokkenen het niet geheel eens. Door het gebrek aan kaders biedt dit ruimte voor verschillende invullingen aan het WGW. De spelregels die er zijn met name over de inzet van de wijkbudgetten, zijn duidelijk. Er is behoefte aan duidelijkere rollen en verantwoordelijkheden.

Conclusies uitvoering

Richting de *wijkpanels* is de communicatie acceptabel, hoewel er onduidelijkheid bestaat over de taken van de *wijkpanels* door een gebrek aan inkadering. Richting de inwoners in het algemeen is er nog veel te winnen gelet op de bekendheid van het WGW.

De *wijkpanels* en de wijkbudgetten zijn zodanig opgezet dat de burger centraal staat. Alle inwoners hebben op papier gelijke kansen om gebruik te maken van de instrumenten van WGW. Er is op dit moment in de praktijk geen sprake van gelijke toegang, door de beperkte bekendheid van het wijkgericht werken bij de inwoners.

Betrokken partijen onderschrijven in principe de doelen van WGW ofschoon er met name tussen gemeente en Solidez verschil van inzicht is over de aanpak. Partijen zijn inzake WGW de laatste jaren uit elkaar gegroeid. De maatschappelijke partners voelen zich onvoldoende betrokken bij het uitzetten van een koers. Er is momenteel wel weer toenadering na een periode van onderling wantrouwen.

Er is aandacht voor het WGW, maar niet voldoende. De financiële middelen zijn op dit moment toereikend maar dat geldt niet voor de personele inzet, gegeven het huidige ambitieniveau voor een wijkgerichte aanpak.

De doelen zijn grotendeels geoperationaliseerd. De organisatie is momenteel niet optimaal ingericht om resultaten te bereiken. Hiervoor ontbreekt bestuurlijke inkadering en ambtelijke menskracht. Hierdoor worden de momenten en onderwerpen waarop WGW wordt gebruikt vooral door de inwoners zelf bepaald. De instrumenten lijken op papier geschikt, maar met name het *wijkpanel* heeft te kampen met een beperkte bekendheid en een onduidelijke rol, waardoor aan het bestaansrecht wordt getwijfeld.

In de praktijk is er altijd sprake van coproductie wanneer het wijkbudget wordt ingezet. Samenwerking met wederzijds voordeel is op dit moment niet het geval.

Conclusie raadsbetrokkenheid

De raad is niet actief betrokken bij voorbereidingen van koerswijzigingen in het beleid. De raad is redelijk op de hoogte (gehouden) van voortgang en resultaten, maar niet integraal. Bestuur en raad verkondigen het beleid onvoldoende krachtig.

Conclusie doelmatigheid

Het beleid is redelijk doelmatig. Met de huidige middelen kan misschien meer worden bereikt, en met de inzet van meer menskracht kan hoogstwaarschijnlijk meer worden bereikt.

Conclusie doeltreffendheid

Het beleid is beperkt doeltreffend. Een aantal effecten is niet te bepalen, een aantal effecten is wel aantoonbaar maar kleinschalig en een aantal effecten is ook niet gerealiseerd.

Algemene conclusie

In de inleiding werd vermeld dat er drie niveaus zijn waarop WGW resultaten kan boeken: het bevorderen van de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving, coproductie van burgers, gemeente en maatschappelijke partners en het realiseren van beleidsprogramma's.

De conclusie is dat er in Wageningen op de eerste twee niveaus weliswaar resultaten worden geboekt, maar dat daarbij sprake is van versnippering en er vraagtekens kunnen worden gezet bij de doelmatigheid en met name doeltreffendheid. Op het derde niveau worden nauwelijks aantoonbare resultaten behaald. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn gelegen in een gebrek aan kaderstelling en focus en daarmee sturing. Daarnaast is de samenwerking met de maatschappelijke partners niet optimaal en het WGW is nog onvoldoende vraaggericht. Naast de verbeterlagen die hierin kunnen worden gemaakt ligt het voor de hand om een politieke afweging te maken of deze uitkomsten passen bij de ambitie die Wageningen heeft bij het WGW. Daarbij is het mede van belang om stil te staan bij de lessen uit de ´periode´ wijkgericht werken met het oog op de huidige en komende uitwerking van de decentralisaties in het sociale domein.

2. Aanbevelingen

De aanbevelingen voor de gemeente Wageningen gaan in op een drietal aspecten. Het is van belang om een keuze te maken of het WGW wordt gecontinueerd en zo ja daaraan kaders mee te geven (aanbeveling 1). Het is vervolgens van belang om op basis van die kaders een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma op te stellen (aanbeveling 2). Ten slotte is het van belang om hierna een slag in efficiency (doelmatigheid) en effectiviteit (doeltreffendheid) van het WGW te maken (aanbevelingen 3 t/m 7). Uiteraard zijn de aanbevelingen 2 t/m 7 afhankelijk van de keuzes die bij (hoofd) aanbeveling (1) gemaakt worden.

1. Maak een heldere keuze voor de toekomst van het WGW

Maak een heldere bestuurlijke keuze voor het al dan niet continueren van het WGW. Baseer de keuze op een afwegingsproces waarbij ook inwoners en maatschappelijke partners kunnen inspreken. Dan kan wijkgericht werken een goed instrument zijn voor een evenwichtige verhouding tussen burgers en overheid

Stel -indien besloten wordt verder te gaan- op hoofdpijnen bestuurlijke kaders voor het WGW vast m.b.t. tot de strekking van het WGW (doelen en resultaten, vraag- versus aanbodgerichtheid, prioritering van bepaalde gebieden, relatie met het beleid burgerparticipatie, de rolverdeling met maatschappelijke partners en de beschikbare financiële en personele middelen).

2. Stel een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma op.

Zorg dat in samenspraak met *wijkpanels* en maatschappelijke partners die plaatsnemen in de *wijkteams* een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld waarin de bestuurlijke kaders worden uitgewerkt. Onderdelen van dit programma zijn bij voorkeur uitwerking van de inhoud, een antwoord op de vraag wat (fysiek en of sociaal) wijkgericht wordt opgepakt en wat sectoraal. Maak een transparante en heldere keuze waar 'integraal optrekken' met inwoners en maatschappelijke partners de meeste resultaten oplevert. Benoem meer specifieke doelen en resultaten, een plan van aanpak voor de doelbereiking, een concrete verdeling van taken tussen gemeente, maatschappelijke partners en inwonersvertegenwoordiging en de organisatorische invulling daarvan.

3. Werk met integrale wijkplannen.

De activiteiten die momenteel in de wijk plaatsvinden zijn niet gekoppeld aan gebiedsontwikkelingsplannen, welke, op basis van een probleemanalyse, prioriteitstelling mogelijk zouden moeten kunnen maken. In het verlengde hiervan kan de raad ook integraal op wijkniveau op de hoogte worden gehouden van de voortgang en resultaten. In de huidige vorm zijn de spelers in het wijkgericht werken los van elkaar bezig met de probleemanalyse en is er mogelijk ook te weinig focus waardoor resultaten vertroebelen. Hierdoor zijn er verschillende visies over de prioritering van thema's.

4. Vergroot intern de gemeentelijke betrokkenheid bij het WGW.

Er is bij de sleutelfiguren binnen de gemeente voldoende kennis over het wijkgericht werken. Op de verschillende vakafdelingen is de kennis nog beperkt. Dit staat een geslaagde integrale wijkaanpak in de weg. Er wordt nog onvoldoende op gebiedsniveau en te veel vanuit de afdeling aangestuurd. Daarnaast zijn grote delen van de ambtelijke organisatie onbekend met de mogelijkheden van het benutten van de kennis van *wijkteams* en *wijkpanels*. Dit zorgt ervoor dat het ambtelijk apparaat niet de gewenste ruimte biedt aan bewoners om met eigen initiatieven te komen. Daarnaast beperkt het de mogelijkheden voor een pro-actieve houding. Tegelijkertijd werpt de onbekendheid in de ambtelijke organisatie een extra drempel op voor wijkteam- en wijkpanelleden. Daarnaast kan de verantwoordelijkheid voor de interne bekendheid van wijkgericht werken hoger in de organisatie kunnen worden belegd.

5. Vergroot politieke betrokkenheid.

Vergroot de politieke betrokkenheid, bijvoorbeeld door het benoemen van wijkwethouders. Dat kan naast de eerder genoemde wijkplannen een impuls geven aan de gebiedsgerichte aanpak. De politieke betrokkenheid geeft op deze manier een signaal af naar maatschappelijke partners en burgers dat de gemeente het wijkgericht werken serieus neemt. Dit zal ook de bekendheid –zowel onder de ambtelijke organisatie als onder de Wageningse bevolking ten goede komen.

6. Investeer in relatie met de WGW partners

Bij de maatschappelijke partners is veel draagvlak voor een gebiedsgerichte aanpak. De bereidheid om een inspanning te leveren het wijkgericht werken nieuw leven in te blazen is minder groot.

De gemeente en haar maatschappelijke partners zijn door een veelvoud aan ontwikkelingen in de afgelopen jaren uit elkaar gegroeid, en eerdere 'doorstarts' zijn niet echt geslaagd.

7. Houd rol, verantwoordelijkheden en indeling van de wijkpanels onder de loep.

Bekijk de rol van de *wijkpanels*. Momenteel hebben de *wijkpanels* geen duidelijkheid over hun rol in het wijkgericht werken. Besloten moet worden of de huidige invulling van de rollen en verantwoordelijkheden nog past in de huidige/toekomstige visie. Hierbij moet onder meer gekeken worden naar:

- de mate waarin de *wijkpanels* als aanspreekpunt voor de wijk gelden;
- de mate waarin *wijkpanels* aandacht besteden aan het sociaal domein;
- meer of minder ruimte voor de *wijkpanels*;
- de mate waarin de *wijkpanels* (standaard) betrokken worden bij interactieve beleidvorming in de wijk;
- de gebiedsindeling/verantwoordelijkheid van de *wijkpanels*;
- een helder beleidskader voor de *wijkpanels*.

3. Bestuurlijke reactie College

gemeente **Wageningen**

De Rekenkamer Wageningen
t.a.v. de secretaris
Postbus 1
6700 AA Wageningen

Wageningen 15 januari 2014
ons kenmerk BS/14.0100277
ons nr. ink. brief BS/
onderwerp reactie college op
rekenkamerrapport
'Wat is goed voor de
wijk'?

bijlagen
behandeld door R. de Heer-Geraats
telefoon (0317) 492816
verzendsdatum 22 januari 2014

Geachte leden van de Rekenkamer Wageningen,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen de rapportage van uw onderzoek 'Wat is goed voor de wijk?' naar het wijkgericht werken in Wageningen. Wij zijn blij met dit rapport.

In een buitengewoon prettig gesprek op 15 januari jl. met twee van uw commissieleden hebben wij aandacht gevraagd om in het rapport een duidelijk onderscheid te maken tussen de tekst die gaat over de wijkpanels en de tekst die gaat over de wijkteams. Wij hebben er alle vertrouwen in dat u dit in het definitieve rapport hebt aangepast.

Wij zullen uw aanbeveling (1) om een heldere keuze voor de toekomst van het wijkgericht werken te maken, overnemen. Over de manier waarop wij dit kunnen doen, geeft u in de overige aanbevelingen diverse suggesties. Welke aanbevelingen wij hiervan overnemen, hangt af van de keuze die gemaakt zal worden voor de toekomst. Vanaf de college-onderhandelingen zal dit onderwerp een rol gaan spelen. Het rapport biedt hiervoor veel handvatten.

Wij danken de Rekenkamer hartelijk voor dit onderzoek.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Wageningen,
de secretaris, de burgemeester,

b/2

M.J.F. Verstappen

G.J.M. van Rumund

De brieven van de gemeente Wageningen worden in principe niet meer of digitaal ondertekend.

POSTADRES Postbus 1 • 6700 AA Wageningen

TELEFOON 0317 49 29 11 FAX 0317 49 24 40 E-MAIL gemeente@wageningen.nl

WEB www.wageningen.nl www.wageningen750.nl

BEZOEKADRES STADHUIS Markt 22 STADSKANTOOR Olympiaplein 1 STADSWERF Nudepark 85

4. Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer Wageningen heeft een onderzoek uit laten voeren naar het wijkgericht werken in Wageningen. Zoals gebruikelijk bij rekenkameronderzoek is zowel ambtelijk als bestuurlijk wederhoor toegepast en is de bestuurlijke reactie integraal in het rapport opgenomen.

In het kader van bestuurlijk wederhoor is het definitieve rapport aan het College aangeboden en heeft een gesprek tussen vertegenwoordigers van College en Rekenkamer plaatsgevonden. Aan het verzoek van het College om een meer duidelijk onderscheid aan te brengen tussen de tekst over wijkpanels en de tekst over de wijkteams is tegemoet gekomen door deze begrippen waar mogelijk meer uit de tekst te laten springen. Daarmee is het onderscheid tussen beide begrippen (en het onderscheid tussen deze twee aspecten van wijkgericht werken) zo goed mogelijk aangebracht.

De Rekenkamer is blij met de reactie van het College dat met name aanbeveling 1 zal worden overgenomen en het rapport zal worden meegenomen bij de vorming van een nieuw College. Het is aan de leden van de (huidige) gemeenteraad om afspraken te maken over de te maken keuzes en de daarvoor benodigde termijn.

ONDERZOEKSRAPPORT

Wat is goed voor de wijk?

Evaluatie Wijkgericht werken gemeente Wageningen

In opdracht van de rekenkamer Wageningen

Rapport van bevindingen, conclusies en aanbevelingen

28 Januari 2014

Inhoudsopgave

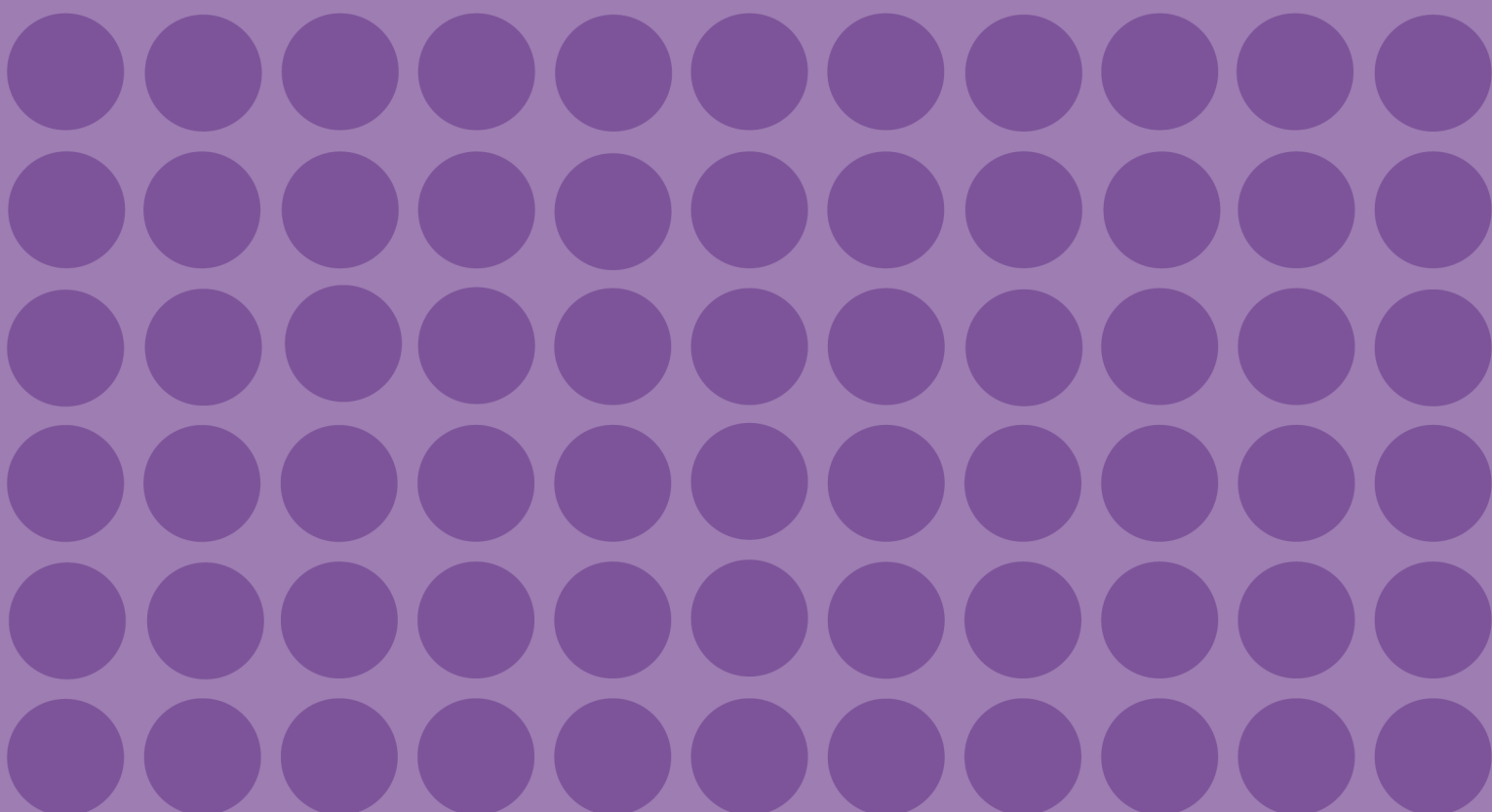
pag.

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en achtergrond	1
1.2 Onderzoeksvragen	2
1.3 Normenkader	3
1.4 Werkwijze onderzoek	6
1.5 Leeswijzer	7
1.6 Chronologie van het WGW in Wageningen	7
2. Beleid, uitvoering en raadsbetrokkenheid	16
2.1 Beleid	16
2.2 Uitvoering	22
2.3 Raadsbetrokkenheid	32
3. Doelmatigheid en doeltreffendheid	36
3.1 Doelmatigheid	36
3.2 Doeltreffendheid	37
4. Conclusies en aanbevelingen	45
4.1 Beantwoording onderzoeksvragen	45
4.2 Resultaten Normenkader	47
4.3 Algemene conclusie	49
4.4 Aanbevelingen	50
Bijlage 1. Overzicht dossierstudie	53
Bijlage 2. Lijst gesprekspartners interviews	54
Bijlage 3. Vragenlijst inwoners	55

1

Hoofdstuk

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

In de gemeente Wageningen is sinds 2002 sprake van een geformaliseerde vorm van wijkgericht werken (hierna WGW). Dat wil zeggen dat de gemeente samen met haar partners (woningcorporatie, welzijn en politie) optrekt in en richting de wijk. Het in dit rapport beschreven onderzoek richt zich in opdracht van de Rekenkamer Wageningen op de evaluatie van de lokale invulling van het WGW. De Rekenkamer heeft voor de evaluatie van het WGW gekozen om ervaringen in kaart te brengen die van pas komen bij de aankomende decentralisaties in het sociale domein en bij de invulling van de 'participatiesamenleving'. De Rekenkamer kiest daarom voor een wat meer kwalitatief onderzoek. De resultaten zijn gebaseerd op bevindingen uit een dossierstudie, gesprekken met betrokkenen en een enquête onder de Wageningse bevolking. Er is geen pure kwantitatieve effectmeting verricht en ook geen vergelijking met andere gemeentes gemaakt. Het onderzoek beslaat de periode vanaf 2002 tot en met 2013, met een wat zwaarder accent op de laatste jaren. Alvorens in te gaan op de onderzoeksvragen, het gebruikte normenkader, de werkwijze van het onderzoek en een chronologische beschrijving van het WGW in Wageningen volgt eerst als referentiekader een korte schets van de (beleidstheoretische) achtergrond van het WGW.

1.1.1 Wijkgericht werken

WGW is een aanpak die in veel gemeenten in de afgelopen 10–20 jaar in zwang is gekomen. WGW is een vorm van gebiedsgericht werken waarbij de geografische eenheid het wijkniveau is. Gebiedsgericht werken is een aanpak waarbij beleid voor een bepaald gebied - een wijk, een buurt, een dorp, een stadsdeel - integraal wordt uitgevoerd. Coproductie of samenwerking ('integraal werken') is daarbij een essentieel uitgangspunt.

De samenwerking in gebiedsgericht werken kent drie hoofdvormen:

- samenwerking op verschillende niveaus (bestuur, beleid, uitvoering) tussen (semi-)publieke instellingen, zoals gemeente, politie, openbaar ministerie, thuiszorg, welzijnswerk, corporatie;
- samenwerking tussen deze instellingen en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties of het geïnstitutionaliseerde middenveld, zoals winkeliersverenigingen, bepaalde bewonersgroepen, et cetera;
- samenwerking tussen deze instellingen en burgers en organisaties, waarbij het gaat om sleutelfiguren voor zowel de burgers als voor de organisaties.

Om via coproductie in gebiedsgericht werken tot resultaten te komen, kunnen meerdere instrumenten worden ingezet. In de toepassing van de instrumenten krijgen de hierboven genoemde samenwerkingsrelaties daadwerkelijk vorm. Vier instrumenten die hierbij regelmatig worden genoemd en zijn gebruikt: frontlijnsturing, ketenmanagement, een gebiedsontwikkelingsplan en gebiedsgebonden budgetten.

Er zijn drie niveaus waarop WGW resultaten kan boeken: het bevorderen van de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving, coproductie van burgers, gemeente en maatschappelijke partners en het realiseren van beleidsprogramma's.

1.2 Onderzoeksvragen

De Rekenkamer heeft vier vragen over Wijkgericht werken (WGW), met daarbij een aantal subvragen.

A. Hoe is het WGW in Wageningen opgezet en wat zijn de resultaten?

Beleidsopzet en uitvoering

1. Welke doelen hebben de gemeente en andere belanghebbenden vastgesteld?
2. Welke organisatie(structuur) kent het WGW in Wageningen?
3. Welke activiteiten, instrumenten en (financiële) middelen worden daarvoor ingezet?

Monitoring, evaluaties en resultaten

4. Hoe monitort de gemeente de effecten van het WGW in Wageningen?
5. Zijn er evaluaties verricht en hoe worden ze gebruikt?
6. Welke resultaten worden bereikt met het WGW?
7. Zijn er verschillen in resultaten tussen wijken (of buurten) in Wageningen?
8. Worden resultaten uit de ene wijk gebruikt voor projecten, activiteiten in andere wijken?

B. Hoe is voorzien in informatie-uitwisseling met de raad?

9. Hoe is de raad betrokken geweest bij het stellen van kaders voor wijkgericht werken?
10. Hoe is de raad betrokken geweest bij controle en bijsturing van het wijkgericht werken?

C. Hoe doeltreffend en doelmatig is het WGW?

Doelmatigheid

11. Welke personele en financiële middelen worden ingezet bij het wijkgericht werken?
12. Wat zijn daarmee de kosten van behaalde resultaten?
13. Hoe doelmatig is daarmee het wijkgericht werken?

Doeltreffendheid

14. Worden de doelen van het wijkgericht werken gehaald?
15. Is deze doelbereiking een gevolg van de wijkgerichte aanpak?
16. Welke mogelijke andere verklaringen zijn er voor het behalen van de doelen van het wijkgericht werken?

D. Welke mogelijkheden zijn er om het WGW in Wageningen verder te verbeteren?

17. Welke aanbevelingen kunnen we doen voor verbetering van de doelmatigheid?
18. Welke verbeteringen kunnen we doen voor het verbeteren van de doeltreffendheid?

1.3 Normenkader

Aan het begin van dit onderzoek is een normenkader geformuleerd om de onderzoeksvragen gestructureerd te kunnen beantwoorden. Het gaat daarbij enerzijds om 'voorwaardenscheppende normen' (Hoe kan het WGW succesvol zijn?) afgeleid uit de hiervoor genoemde beleidstheorie over WGW en anderzijds om 'resultaatgerichte normen' (Wat zou het WGW moeten opleveren?). Bij elke norm zijn verschillende criteria opgenomen.

1.3.1 Normen beleidsopzet, uitvoering en raadsbetrokkenheid

Norm 1: Er is sprake van een onderbouwde, heldere en logische visie over WGW

Criteria
Er ligt een visie ten grondslag aan het WGW
Er zijn doelen benoemd voor het WGW
De doelen van het WGW beleid zijn helder (voor alle betrokkenen)
Er is nagedacht over de logica van de doelbereiking van het WGW
Er is bij gemeente en maatschappelijke partners voldoende kennis over WGW aanwezig
Per gebied zijn vooraf prioriteiten benoemd voor het WGW (sociaal, fysiek of veilig)

Norm 2: WGW is ambtelijk en bestuurlijk goed en eenduidig belegd

Criteria
De bestuurlijke positionering sluit aan bij de doelstellingen en beleidsterreinen van het WGW
De ambtelijke positionering sluit aan bij de doelstellingen en beleidsterreinen van het WGW
Het is binnen de organisatie duidelijk wie verantwoordelijk is voor het WGW
De ambtenaren die WGW uitvoeren zijn daarvoor zowel qua kennis als bevoegdheden geëquipeerd

Norm 3: Het WGW is begrijpelijk

Criteria
Betrokkenen snappen de filosofie achter het WGW
De spelregels van het WGW zijn helder

Norm 4: Het WGW wordt goed gecommuniceerd

Criteria
Betrokkenen zijn bekend met het WGW (doelen, organisatie etc.)
Inwoners worden tijdig geïnformeerd over de uitvoering van het WGW

Norm 5: De burger staat centraal bij de uitvoering

Criteria
Initiatieven vanuit het wijkgericht werken zijn gericht op de inwoners
Inwoners hebben gelijke kansen om bij het WGW betrokken te worden en initiatieven in te dienen

Norm 6: Er is draagvlak bij betrokken partijen

Criteria
Betrokken partijen onderschrijven doelen en beleid van WGW
Betrokken partijen vertrouwen elkaar

Norm 7: Er zijn voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering

Criteria
Er is voldoende aandacht voor de uitvoering van het WGW
Er is voldoende financiële ondersteuning voor het WGW
Er is voldoende menskracht beschikbaar voor de uitvoering van het WGW

Norm 8: Het WGW wordt resultaatgericht uitgevoerd

Criteria
De doelen van het WGW zijn SMART geformuleerd
Het WGW is zo georganiseerd dat er resultaten behaald kunnen worden
Wijkgericht werken wordt op het juiste moment ingezet, dan wel juist niet ingezet
Wijkgericht werken wordt op de juiste onderwerpen ingezet
De juiste instrumenten (waarvan men mag aannemen dat ze effectief zijn) worden ingezet voor wijkgericht werken
Er is sprake van coproductie bij de uitvoering van het beleid
Samenwerking in wijkgericht werken heeft voor betrokken partijen een wederzijds voordeel

1.3.2 Norm betrokkenheid raad

Norm 9: De raad is betrokken bij het WGW

Criteria
De raad heeft het beleid vastgesteld
De raad wordt op de hoogte gehouden van de voortgang en de resultaten van het beleid
De raad is op de hoogte van de voortgang en resultaten
De politiek stuurt op basis van een visie op hoofdlijnen en legt de gebieden niet teveel dingen op
Het bestuur en de raad verkondigen het beleid met daadkracht en overtuiging

1.3.3 Norm doelmatigheid

Norm 10: Het WGW is doelmatig

Criteria
Het is duidelijk hoeveel middelen worden aangewend voor het WGW
De middelen (mensen, geld, tijd van burgers) worden efficiënt ingezet in relatie tot de doelstellingen
De middeleninzet is proportioneel in relatie tot de bereikte resultaten

1.3.4 Norm doeltreffend

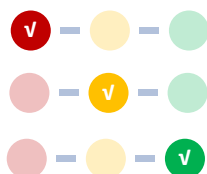
Norm 11: Het WGW is doeltreffend

Criteria
Het WGW leidt tot:
Een verbetering van de ervaren leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie
Het versterken van het draagvlak onder bewoners door het verhogen van betrokkenheid
Meer wederzijds begrip voor standpunten
Vergroting van de invloed van de burger op wijkniveau;
Meer ruimte voor burgerinitiatieven
Betere communicatie tussen gemeente, bewoners en professionele partijen
Meer ervaren verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving;
Snellere realisatie van beleidsdoelstellingen
Een meer vraaggerichte, transparante en op (interactieve) samenwerking gerichte gemeentelijke organisatie en maatschappelijke partners
Een verbetering van de kwaliteit van het gemeentelijke beleid

Beoordelingscriteria normen

De 11 normen worden beoordeeld aan de hand van de bijbehorende criteria. Dat gebeurt, na de beschrijving van de bevindingen, in een tabel met een ´stoplicht´ weergave:

1.4 Werkwijze onderzoek

Het onderzoek is verdeeld in drie onderdelen. Een dossierstudie, interviews met betrokkenen en een enquête over WGW onder de Wageningse bevolking. Door bij elk onderdeel gebruik te maken van (delen van) het zojuist beschreven normenkader ontstaat synergie tussen de onderdelen die de validiteit van de bevindingen versterkt.

Dossierstudie

Om zicht te krijgen op de ontwikkeling van WGW in Wageningen is, met behulp van de griffie en gemeentefunctionarissen, een dossier aangelegd (zie bijlage 1) met daarin relevante (openbare) stukken. Het gaat o.a. om beleidsplannen, notities en jaarverslagen. Het dossier is vervolgens doorgelopen aan de hand van het normenkader.

Interviews

Bij het WGW zijn in Wageningen wethouders, professionals, inwonersplatforms en raadsleden betrokken die beschikken over relevante kennis van de (dagelijkse) praktijk. Er zijn daarom 13 interviews gehouden. Deze gesprekken (van 60 à 90 minuten) zijn gevoerd met behulp van een semigestructureerd interviewprotocol. In bijlage 2 staat de lijst met geïnterviewden. De geautoriseerde gespreksverslagen vormen geen onderdeel van deze nota van bevindingen.

Enquête onder inwoners Wageningen

Naast de dossierstudie en de interviews is een online enquête gehouden onder de inwoners van Wageningen (zie bijlage 3). Er zijn 6.000 Wageningers van 18 jaar en ouder schriftelijk uitgenodigd. In totaal hebben 690 inwoners de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 12 procent. Dat is bij dit soort onderzoeken een normale respons. De resultaten zijn gewogen op leeftijd en gebied. Dat betekent dat ondervertegenwoordigde groepen (bijvoorbeeld jongeren) een hogere weegfactor hebben gekregen, waardoor de resultaten betrouwbaarder zijn voor de gehele Wageningse bevolking. In tabel 1.1 staan de ongewogen achtergrondvariabelen van de deelnemers aan de enquête. Uit een vergelijking met landelijke cijfers over het aandeel hoog opgeleiden in Wageningen¹ blijkt dat het aandeel hoog opgeleiden in de respons (65%) hoger is dan onder de bevolking van 15-64 jaar (46%).

¹ CBS, PBL, Wageningen UR (2013). [Hoogopgeleiden, 2012](#).

Tabel 1.1

Ongewogen achtergrondvariabelen.

Achtergrondvariabelen			
<i>Gebied</i>		<i>Woonduur</i>	
West	28%	Korter dan 2 jaar	16%
Midden	19%	2 tot 5 jaar	19%
Zuid	22%	5 tot 10 jaar	13%
Oost	30%	Langer dan 10 jaar	53%
<i>Huishoudenstype (1)</i>		<i>Huishoudenstype (2)</i>	
Alleenstaand	35%	Kinderen	24%
Samenwonend	65%	Geen kinderen	77%
<i>Leeftijd</i>		<i>Opleidingsniveau</i>	
Jonger dan 30 jaar	18%	Laag	8%
30 tot 50 jaar	27%	Midden	25%
50 tot 65 jaar	36%	Hoog	65%
65-plusser	19%	Onbekend	2%
<i>Geslacht</i>			
Man	51%		
Vrouw	49%		

1.5 Leeswijzer

Indeling rapport

Het vervolg van dit rapport is ingedeeld aan de hand van de in paragraaf 1.3 beschreven vier onderzoeksvragen, de 11 normen en de drie invalshoeken (dossierstudie, interviews en de enquête onder inwoners). Bij elke norm wordt vanuit de van toepassing zijnde invalshoeken gerapporteerd. In hoofdstuk 2 gaat het over beleid, uitvoering en de betrokkenheid van de raad. Hoofdstuk 3 behandelt doelmatigheid en doeltreffendheid. In hoofdstuk 4 worden conclusies en aanbevelingen beschreven aan de hand van de onderzoeksvragen en het normenkader van de Rekenkamer. Hierna volgt in dit hoofdstuk eerst nog een chronologisch overzicht van het WGW in Wageningen.

1.6 Chronologie van het WGW in Wageningen

Wat vooraf ging (1990-2001)

In het collegeprogramma 1990-1994 staan voorstellen voor het verbeteren van de relatie tussen burger en bestuur (mede n.a.v. de lage opkomst bij de verkiezingen). In 1992-1994 is er daarom o.a. het project 'Met de raad de wijk in' opgestart, waar bewoners met raadsleden konden spreken over de problemen in hun wijk. In 1994 start de afdeling BOR (Beheer Openbare Ruimte) met het werken in *wijkteams*. In 1995 start het wijkgericht werken in de wijk de Nude. In 1997-1998 ontstaat er een samenwerkingsverband tussen verschillende gemeentelijke afdelingen (Welzijn, Onderwijs en BOR), de politie en de woningcorporatie (de Woningstichting). Later komt daar ook de welzijnsstichting Welvada bij (Welvada gaat vanaf 2001 buurtgericht werken). In 1999-2000 wordt er grootschalig onderzoek gedaan naar

leefbaarheid en veiligheid. Een van de aanbevelingen uit dat onderzoek is het verhogen van de sociale kwaliteit van buurten. Het leefbaarheidsonderzoek wordt daarna elke 3 à 4 jaar herhaald.

Voorzichtig van start (2002-2004)

Op 13 augustus 2002 bespreekt B&W - naar aanleiding van het collegeakkoord 2002-2006 waarin 'sociale cohesie' een aandachtspunt is - de interne notitie 'Wijkgericht werken: een nieuwe impuls?!'.

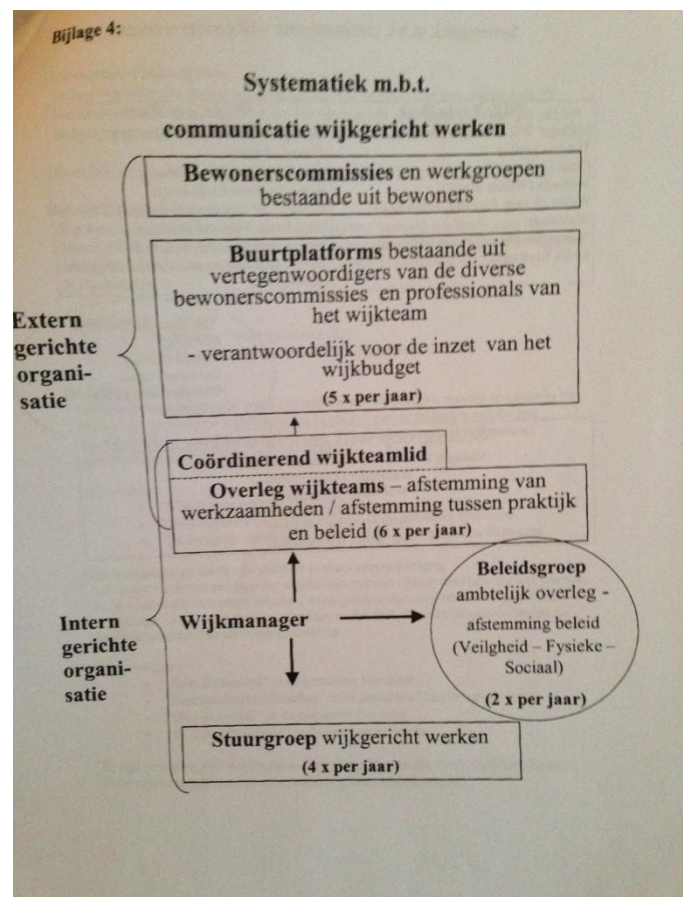
Daarin wordt voorgesteld om, in navolging van de positieve ervaringen met wijkgericht werken in de wijk Nude, wijkgericht werken te verbreden en geleidelijk ook in andere wijken in te voeren ('West, Oost en Centrum'). Daarbij zal onder de regie van de gemeente samen met de partners politie, welzijn en corporatie, gewerkt worden aan het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid en het verhogen van de bewonersparticipatie.

Er wordt in de notitie een eindbeeld geschetst waarbij de totale kosten voor 3 wijken jaarlijks € 400.000 bedragen (wijkmanagers en apparaatskosten, subsidie voor Welvada t.b.v. bewonersparticipatie en wijkbudgetten). Wijkmanagers geven ambtelijke ondersteuning aan 'bewonersplatforms' en coördineren de *wijkteams* waarin naast de maatschappelijke partners ook de afdeling BOR is vertegenwoordigd (zie het communicatieschema op de volgende pagina).

B&W bespreekt de notitie oriënterend. Het is niet duidelijk of de raad daarna een besluit over de notitie heeft genomen. Wel stemt de raad in met de programmabegroting 2003-2006 waarvoor wijkgericht werken jaarlijks € 130.000 is begroot met een inderdieneffect van € 30.000. Bij amendement wordt het budget structureel verhoogd met € 70.000 in 2005 en € 30.000 in 2006.

Er wordt een stedelijke stuurgroep opgericht waarin op directionelniveau afstemming tussen de partners plaatsvindt. Er wordt in de periode 2004-2006 één wijkmanager aangesteld en er gaan twee *wijkteams* (gemeente en maatschappelijke partners) van start die samen de stad bestrijken (team West en team Oost). Er zijn in 2004 drie bewonerscommissies actief (Nude, Tarthorst en de Boven en Benedenbuurt) en ook drie buurtplatforms actief (West, Noord/Noordwest en Oost).

Communicatiesystematiek wijkgericht werken (2002)

Echt van start (2005-2006)

In januari gaat 2005 B&W akkoord met de nota 'Wijkgericht werken Wageningen – de tweede stap'. De nota stelt voor wijkgericht werken nu ook echt 'stadsbreed' gefaseerd in te voeren in de periode 2005-2008. Daarbij gaat het om: het uitbreiden van bewonerscommissies (bewoners zelf) en buurtplatforms (bewoners en professionals) van 3 naar 6, het maken van een wijkplan en een wijkshouw (door het buurtplatform), het ter beschikking stellen van een wijkbudget (voor bewonerscommissie en buurtplatform) en het instellen van een ambtelijk werkgroep (afstemmen toekomstig beleid). Ter voorbereiding van de nota zijn er 5 bewonersavonden geweest met als doel het aanscherpen van gemeenschappelijk wijkanalyses.

Wat betreft de financiën is er niet voldoende dekking voor de plannen. Vooral omdat het in verdien effect niet wordt gerealiseerd. Die discussie wordt doorverwezen naar de voorjaarsnota 2005. Op de uren van de wijkmanager wordt bezuinigd.

De afdeling BOR die in 2005 ook fors moet bezuinigen steunt het plan maar weet niet of ze de toegezegde uren kan waarmaken blijkt uit de toelichting op het voorstel. In de nota staat dat er steeds na 2 jaar wordt geëvalueerd. De nota wordt geagendeerd in de commissie Samenleving van 25 januari 2005 en niet in de raad.

Pas op de plaats (2007)

Op 6 maart stemt B&W in met een plan van aanpak voor het 'onderzoek naar de succes- en faalfactoren van het wijkgericht werken'. De raad wordt hiervan in kennis gesteld. In de toelichting op het B&W advies wordt als een van de argumenten voor de evaluatie genoemd: evaluatie is noodzakelijk omdat het beleid en de ambities daarbinnen niet uitvoerbaar is binnen de huidige organisatie van wijkgericht werken, de huidige middelen en de capaciteit. Signalen komen van de interim wijkmanager (2004-2006) de huidige wijkmanager en de maatschappelijke partners. Een ander argument is dat wijkgericht werken onderdeel is van het WMO beleid (prestatieveld 1 – bevorderen sociale samenhang) en de bijbehorende evaluatie.

In augustus 2007 is de evaluatie klaar ('Samen bouwen aan leefbare wijken, procesevaluatie wijkgericht werken'). Er is naast literatuurstudie gesproken met een groot aantal professionals en gesproken met een aantal leden van buurtplatforms.

Het belangrijkste knelpunt dat uit het onderzoek naar voren komt is de onbalans tussen middelen en ambities met name bij de regiefunctie van de gemeente, de beperkte middelen van de welzijnsstichting om bewoners te ondersteunen en de geringe speelruimte van de afdeling BOR. Een ander belangrijk knelpunt is dat de kwalitatieve en kwantitatieve inbreng van bewoners niet toereikend is. Ten slotte wordt er binnen de gemeente onvoldoende ruimte vrijgemaakt voor wijkgerichte aanpak van dienstverlening en kan er in de stuurgroep meer in gemeenschappelijk belang worden gecommuniceerd. Kleinere knelpunten zijn – aldus het onderzoek – het ontbreken van concrete werkplannen en meetbare doelstellingen ('geen rode draad'). Als succesfactoren komen wel naar voren: de *wijkteams* en de wijkbudgetten.

Mogelijke oplossingen voor de knelpunten zijn op basis van de interviews niet 'meer budget of meer middelen' of een 'organisatorische omwenteling' (van de gemeente) richting wijkgericht werken. De aanbevolen oplossingsrichting is een minder ambitieuze variant van wijkgericht werken.

De raad is nog niet op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie, wanneer zij een motie aannemen bij de behandeling van de begroting voor 2008-2012 waarin met dekking vanuit de extra WMO middelen een bedrag van €

60.000 wordt toegevoegd aan het budget wijkgericht werken. Budget is bedoeld voor extra uren voor de wijkmanager en extra budget voor activiteiten in de wijk.

Versoberde aanpak (2008-2011)

In maart 2008 stemt B&W in met het Beleidsplan 'Wijkgericht werken – Anders bekeken 2008-2012' en het daarin opgenomen ambitieniveau en budget (dat laatste onder voorbehoud van provinciale middelen uit het Kleine Steden Beleid 2de tranche).

Het plan wordt samen met de bovengenoemde evaluatie en een advies van de adviesraad WMO (plus reactie van B&W) aan de raad aangeboden². Het beleidsplan is tot stand gekomen via een interactieve aanpak met partners in de periode november 2006 – oktober 2007.

Het beleidsplan past binnen het collegeprogramma 2006-2010 waarin gestreefd wordt naar het versterken van leefbaarheid en sociale samenhang maar waar ook keuzes moeten worden gemaakt vanwege de financiële positie van de gemeente. Er wordt gekozen voor een versoberde aanpak met twee pijlers: samenwerking met de maatschappelijke partners in de *wijkteams* en bewonersparticipatie via *wijkpanels* en het wijkbudget. Er wordt een maatschappelijk effect benoemd (verhoogde leefbaarheid) en beoogde resultaten ultimo 2011 (4 wijkagenda's over het wijkbudget, 125% actieve bewoners en bewonersinitiatieven t.o.v. voorgaande jaren, meer inwoners denken mee, leefomgeving veiliger, schoner en prettiger t.o.v. 2004-2008). Effecten worden gemeten via KSB en WMO monitoring en een tussentijdse meting in 2010 en een eindmeting in 2012.

Er komen vier wijken West, Midden, Oost en Zuid. Er worden wijkagenda's ontwikkeld (activiteitenplan met interventies/maatregelen gericht op knelpunten en (deels) gefinancierd vanuit het wijkbudget (de wijkprofielen sneuvelen dus). Bewonerscommissies en buurtplatforms gaan op in *wijkpanels*. De wijkschouwen blijven. Er wordt een koppeling met de raadsbezoeken gelegd. Naast de participatie in de *wijkteams* levert de welzijnsstichting begeleiding aan groepen en individuen, de ondersteuning bij de realisatie van de wijkkranten en de schouw. Er blijft 1 wijkmanager (28 uur p.w.).

Het gemeentelijk budget komt uit op € 197.000 per jaar waarvan € 82.000 voor Welvada. Later komt er nog een wijkmanager bij.

De wijkbudgetten bedragen voor 2008-2010 €67.000 voor 2 jaar per wijk en voor 2010-2012 €50.000 voor 2 jaar per wijk. Dit wordt gefinancierd vanuit het KSB 2 en ISV wijkbudget. De Woningstichting co-financiert vanuit haar budget versterking leefbaarheid. Het is niet duidelijk of het beleidsplan door de raad is besproken. De communicatie krijgt extra aandacht.

Eerst in de vorm van wijkkranten, vanaf voorjaar 2012 in de vorm van een website (www.wijkgerichtwageningen.nl) en een maandelijkse gemeenschappelijke pagina in de weekkrant 'De Stad Wageningen'.

In de jaarverslagen van de gemeente wordt op een aantal (andere) indicatoren in de navolgende jaren verslag gedaan van de inspanningen en bereikte resultaten (ter illustratie de verantwoording over 2011). Ook in de jaarverslagen van Solidez (voorheen Welvada) en de Woningstichting wordt verslag gedaan van geleverde inspanningen.

² De adviesraad doet een aantal aanbevelingen aan het college o.a. over de scope van het wijkgericht werken en over de gemeentelijk organisatie van het wijkgericht werken. Deze aanbevelingen worden niet overgenomen.

Wijkgericht werken

Doelstelling	Gewenst resultaat	Speerpunten	Activiteiten	Bereikt resultaat
Behouden en waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van sociale samenhang en leefbaarheid in (de wijken van) Wageningen, met specifieke aandacht voor mensen met een beperking en beperkt initiatief en aandacht voor de interactie tussen burgers, maatschappelijke instellingen en gemeente.	Aantal aanvragen van burgers voor wijkbudget stijgt met 10% ten opzichte van 2010.	Vergroting betrokkenheid burgers bij hun omgeving.	Verstrekken wijk-budgetten Pilotfase wijkgericht werken: opstellen 2 wijkagenda's. Realisatie wijkkrant	Het aantal aanvragen voor een bijdrage uit het wijkbudget stabiliseert zich vanaf 2010 op ca. 50 per jaar.
	Het aantal buurtbemiddelingen is minimaal 30 per jaar.		Buurtbemiddeling.	Het aantal buurtbemiddelingen is 36
	Het aantal bewoners-initiatieven stijgt met 10% ten opzichte van 2010.	Ondersteunen van burgerinitiatief.	Organiseren en begeleiden wijkpanels.	Er wordt geen nul- of vervolgmeting uitgevoerd over het aantal bewoners-initiatieven. Wel zijn er 4 werkgroepen per gebied in het teken van veiligheid en leefbaarheid.

Bron: Jaarverslag 2011

Eind 2011 evalueren de gemeente en de maatschappelijke partners het wijkgericht werken en de onderlinge samenwerking en worden er nieuwe ontwikkeldoelen verkend (bron: Jaarverslagen 2011 Solidez en de Woningstichting). Een belangrijk doel is om met elkaar aan de slag te gaan met gebiedsontwikkelingsplannen.

Onder de MO paraplu in twee sporen uiteen (2012 – heden)

In het collegeakkoord 2010-2014 staat dat de gemeente 'wijkgericht werken verder gaat uitbouwen'. Burgers krijgen meer invloed op en verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving. De gemeente ondersteunt burgerinitiatieven die het welzijn, de cohesie en de leefomgeving in de wijk ten goede komen en stelt daartoe budget beschikbaar.

In januari 2012 stemt de raad in met het Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2012 t/m 2015 ('Samen voor elkaar! Autonomie en verantwoordelijkheid'). In hoofdstuk 5: 'Samen leven in Wageningen: leefbaarheid/sociale veiligheid' wordt beschreven: "Wijkgericht werken gaat deel uitmaken van het gebiedsgericht werken.

Met het oog op gebiedsgericht werken worden de huidige *wijkteams* versterkt met partners die het terrein van wonen, welzijn en zorg bestrijken. Deze nieuwe werkwijze vraagt om een sterke coördinatie op gebiedsniveau, uitgevoerd door het lokaal welzijnswerk." De middelen worden hierbij herverdeeld. Er is volgens het Beleidsplan MO €490.000 beschikbaar om inwoners zich meer verantwoordelijk te laten voelen en hen te betrekken bij de wijk- en leefomstandigheden in hun buurt (doelstelling 5b). Deze toename in budget is te verklaren door een herformulering van de doelstellingen, waardoor er meer werkzaamheden onder het noemer wijkgericht werken vallen.

	Beoogde uitvoering	Inschatting budget per jaar	Wijze van evalueren
5-a	- De gemeente verstrekt haar opdrachten vanuit de visie dat partners vraaggericht werken en dat er sprake is van een ketenaanpak en waar nodig een gecoördineerde en/of gebiedsgerichte inzet. - Afspraken hierover worden vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst. - Ontwikkelen van een meetinstrument om de effectiviteit van de diverse structuren vast te stellen.	- Betreft alleen personele inzet gemeente	- jaarverslag¹³ betrokken opdrachtnemers en ketenpartners; - jaarlijkse evaluatie bestaande zorgstructuren en afstemmingsstructuren wonen, welzijn, en zorg
5-b	- De gemeente stelt voor de ondersteuning van bewonersinitiatieven op het terrein van leefbaarheid per gebied een wijkbudget beschikbaar aan wijkpanels. - De gemeente faciliteert, op aanvraag van bewoners en bij complexe situaties, de inhoudelijke en procesmatige ondersteuning van bewonersinitiatieven door de inzet van gebiedsteams (vertegenwoordigers op het terrein van wonen, welzijnswerk, hulpverlening, politie en gemeente). - De gemeente faciliteert de functie van gebiedscoördinator voor aansturing gebiedsteams, en ontwikkelt afspraken tussen betrokken partijen (rollen, taken, bevoegdheden, budgetten) - De afspraken tussen betrokken partijen versterken de zelfredzaamheid zodat inwoners minder een beroep gaan doen op voorzieningen en organisaties. - Bij de totstandkoming van beleid dat gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid in buurt of wijk geeft de gemeente van te voren aan in welke mate en op welk participatieniveau (van informeren tot volledige zeggenschap) inwoners hun bijdrage kunnen leveren.	€ 490.000	- 3-jaarlijkse leefbaarheidsmonitor; - inzet van wijkbudgetten; - jaarverslag betrokken opdrachtnemers (verslag resultaten en uitkomsten eigen klanttevredenheidsonderzoek); - sociale kaart-gegevens; - de mate van participatie en inbreng bewoners bij voorstellen aan B&W en gemeenteraad

Bron: Beleidsplan MO 2012-2015

In juni 2012 verschijnt een interne ambtelijke notitie (niet bekend bij de maatschappelijke partners) van de dan aangetreden interim wijkmanager met als titel 'Bewoners voorop – rapport m.b.t. de heroriëntatie op wijkgericht werken in Wageningen'. De notitie bevat een 'foto' van het wijkgericht werken anno voorjaar 2012 en heeft als doel te inventariseren wat goed gaat en wat beter kan. Er is geëvalueerd met *wijkpanels* en met de maatschappelijke partners.

Uit de notitie blijkt dat de vier *wijkpanels* hebben in de periode 2008-2011 samen 199 aanvragen ontvangen voor een bijdrage uit het wijkbudget. Meer dan de helft van de aanvragen is ingediend door bewoners of bewonerscomités. Meer dan een derde van de aanvragen is ingediend door Solidez of een andere professionele instelling. Meer dan de helft van de aanvragen betreft een buurtfeest. Er is een behoorlijk aantal jaarlijks terugkerende aanvragen gehonoreerd.

In de notitie wordt beschreven dat de *wijkpanels* van mening zijn dat de professionals de afgelopen jaren te veel hebben bepaald, zowel wat betreft de procedure voor het aanvragen van een bijdrage uit het wijkbudget, als ook het algemeen functioneren van de *wijkpanels*. In vergelijking tot de evaluatie uit 2007 is men nu minder van mening dat de inbreng van bewoners niet toereikend is voor de ambities. Ook hebben de maatschappelijke organisaties inmiddels meer capaciteit.

Net als in 2007 zijn de verwachtingen van bewoners t.a.v. wijkgericht werken groter dan in de praktijk wordt gerealiseerd. Men ervaart het ontbreken van concrete werkplannen en meetbare doelstellingen als een gemis. De aanvragen uit het *wijkpanel* moeten zakelijker worden afgehandeld en er moet meer verantwoording komen. Bewoners en niet instellingen moeten een beroep kunnen doen op het budget en het *wijkpanel* wil daarin zelf kunnen beslissen. Wijkgericht werken zou meer onder de aandacht moeten worden gebracht (b.v. door wijkbezoek raad en college).

Als het gaat om de samenwerking met de partners weet men elkaar op uitvoeringsniveau goed te vinden maar heeft samenwerking steeds nieuwe impulsen nodig. Op bestuurlijk niveau is de samenwerking beperkt en wordt ook niet alles wat relevant zou kunnen zijn besproken (o.a. reikwijdte samenwerking, ontwikkelingen op beleidsterreinen en de consequenties daarvan voor WGw, wijkgerichte samenhang in gemeentelijk beleid).

De notitie noemt tot slot een aantal verbetervoorstellen: loskoppelen bewonersparticipatie van wijkgerichte samenwerking; meer politieke betrokkenheid (wijkwethouders?); aanpassen spelregels wijkbudgetten; verbeteren functioneren *wijkpanels* (duidelijke rolomschrijving); wijkgericht werken een plek geven binnen gebiedsgericht werken; herijking afspraken inzet partijen op uitvoeringsniveau en de gebiedsgerichte aanpak bij/binnen de gemeente verder vormgeven/versterken.

De wijkmanager neemt de rol van Solidez in het begeleiden van de *wijkpanels* over. *Wijkpanels* en *wijkteam*strekken hierna in de praktijk veel meer gescheiden op. In het burgerjaarverslag over 2012 wordt de nieuwe filosofie 'Burgerkracht als basis voor de wijk' kort uiteengezet (zie afbeelding).

Burgerkracht als basis voor de wijk

In 2012 stond het begrip burgerkracht centraal bij het wijkgericht werken. Bewoners die de leefbaarheid en de samenwerking tussen buurtbewoners willen verbeteren, konden rekenen op ondersteuning van de gemeente en welzijnsorganisaties. Maar niet meer op de manier die ze gewend waren. Ze moesten meer zelf aan de slag en de organisaties deden een stapje terug. Voor alle partijen is dat een gewenningsproces.

Bewoners moeten eraan wennen dat ze niet meer enkel een klacht kunnen deponeren en dat het probleem vervolgens wordt opgelost. De organisaties moeten eraan wennen niet direct zelf aan de slag te gaan, maar de bewoners de weg te wijzen bij het zelf oplossen van hun problemen. Oftewel: ondersteunen bij het ontwikkelen van burgerkracht. In 2013 wordt deze nieuwe werkwijze verder uitgebouwd.

Bron: Burgerjaarverslag 2012, voorjaar 2013.

In de jaarverslagen van Solidez en de Woningstichting over 2012 wordt de 'splitsing' en het uitblijven van de gebiedsontwikkelingsplannen betreurd.

In 2013 (het eerste jaar dat er in de praktijk onder de nieuwe MO-vlag wordt gewerkt) is er in totaal € 509.000 beschikbaar voor het beleidsdomein Leefbaarheid/Sociale veiligheid (bron programma-begroting 2013-2016 zie afbeelding hierna). Solidez besteedt €204.000 hiervan³, via een gebiedsgerichte samenwerking, met burgers, vrijwilligersorganisaties en met professionele samenwerkingspartners, aan samenlevingsopbouw. Voorbeelden hiervan zijn de ondersteunde burgerinitiatieven, die kunnen variëren tot realisatie en onderhoud van openbaar groen tot bemiddeling in conflictsituaties.

Het overige gemeentelijke deel van het budget is onder meer voor de wijkbudgetten, de wijkmanager, de communicatie, de vergoedingen voor onkosten van vrijwilligers, de organisatie van bijeenkomsten en de uitvoering van de leefbaarheidsmonitor.

³ In vergelijking tot de eerder genoemde € 86.000 gaat het nu om meer wijken en meer taken.

Beleidsdomein: Leefbaarheid/sociale veiligheid

Doelstelling	Gewenst resultaat	Organisaties	Bedrag
Inwoners voelen zich verantwoordelijk en zijn betrokken bij de woon- en leefomstandigheden in hun buurt/wijk	- Individuen, gezinnen, verenigingsleven en georganiseerde bewonersgroepen kunnen zelf vorm en inhoud geven aan de eigen wensen en doelen op het terrein van leefbaarheid - Inwoners leveren een inhoudelijke bijdrage aan de totstandkoming van beleid dat gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid in hun buurt of wijk.		€ 509.793

Bron: programmabegroting 2013-2016, november 2012

In het jaarverslag over 2012 wordt voor het laatst specifiek over de doelstellingen en prestaties van wijkgericht werken verantwoording afgelegd (net als in het jaarverslag 2012 van Solidez). In de programmabegroting van 2013 en 2014 komt wijkgericht werken als term niet meer apart terug en vallen de doelen en activiteiten onder het beleidsdomein leefbaarheid/sociale veiligheid. Qua verantwoording is het wachten op het jaarverslag van 2013 dat in het voorjaar van 2014 verschijnt.

Op 27 mei 2013 stelt de raad de Integrale Visie drie Decentralisaties vast. In juli 2013 verschijnt een concept Integraal Beleidskader Sociaal Domein Wageningen. In de toekomst bestaat de mogelijkheid dat de *wijkteams* nog meer een vroeg signalerende functie zullen hebben en dan wellicht onderdeel vormen van een sociaal team samen met andere plekken waar dergelijke signalen binnenkomen (bijv. de voetbalvereniging of de huisarts). De casuïstiek die nu binnen de *wijkteams* behandeld wordt, zal dan meer de verantwoordelijkheid worden van het kernteam.

In de zomer van 2013 constateert de stuurgroep wijkgericht werken dat, als gevolg van de decentralisatieprocessen (AWBZ, jeugdzorg, participatiewet en passend onderwijs), de samenwerkingsstructuur en cultuur aan verandering onderhevig is. Alle partijen zijn wat dat betreft zoekende. Als die fase is afgerond kan opnieuw gekeken worden naar de samenwerking (de stuurgroep stopt hiermee tot nader order). Tot die tijd zet de gemeente in op het stimuleren van bewonersparticipatie (waar de gemeente inmiddels separaat beleid op heeft ontwikkeld⁴) en burgerinitiatieven en zetten de maatschappelijke partners hun eigen (deels cliëntgerichtheid) dienstverlening in de wijken en de samenwerking in de *wijkteams* voort.

In het najaar van 2013 treedt een nieuwe wijkmanager aan, die wel weer afstemming zoekt met de maatschappelijke partners.

⁴ Notitie Burgerparticipatie 'We doen het Samen met de Stad' mei 2013.

2

Hoofdstuk

Beleid, uitvoering en raadsbetrokkenheid

2. Beleid, uitvoering en raadsbetrokkenheid

2.1 Beleid

2.1.1 Norm 1: Er is sprake van een onderbouwde, heldere en logische visie over WGW

Criteria: visie, doelen, helder, doelbereiking, voldoende kennis, prioriteiten

Er ligt een visie ten grondslag aan het WGW

De visie op WGW (en met name de invulling en uitwerking daarvan) is in de loop der jaren van de jaren veranderd zonder dat daar altijd expliciet door de raad toe is besloten.

In 2002 gaat het erom dat WGW 'wordt uitgebreid van de inrichting van de openbare ruimte naar het verbeteren van de leefbaarheid en verhoging van de veiligheid van de wijk en aan een intensievere deelname vanuit de bevolking (participatie)'. In 2004 staat er 'Wijkgericht werken is een methode om in interactie met bewoners en maatschappelijke instellingen de leefbaarheid en de veiligheid in wijken te bevorderen en de verantwoordelijkheid en de betrokkenheid van bewoners te versterken'. In 2008: 'Wijkgericht werken in Wageningen wordt gedefinieerd als een methodiek waarmee wordt beoogd om door middel van samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke instellingen enerzijds en door bewoners anderzijds de leefbaarheid in de wijken te verbeteren en de betrokkenheid van bewoners bij- en verantwoordelijkheid voor de leefomgeving te vergroten. Onder het domein van de leefbaarheid vallen de woonomgeving, voorzieningenniveau (sociale) veiligheid en sociale samenhang' 'Wijkgericht werken wordt binnen de gemeente beschouwd als één van de bestaande gemeentelijke beleidsprogramma's waarmee impuls wordt gegeven aan de kwaliteit van het leven, wonen en werken in de stad/de wijken en heeft als zodanig een plek in de gemeentelijke organisatiestructuur'.

In het beleidsplan MO uit 2012: 'Met wijkgericht werken wordt beoogd om de leefbaarheid in de vier gebieden te verbeteren en de betrokkenheid van bewoners bij- en verantwoordelijkheid voor- de leefomgeving te vergroten.

In de interne ambtelijke notitie uit 2012 blijkt dat de visie en ook de uitwerking daarvan vanuit de gemeente is veranderd. Bewonersparticipatie en wijkgerichte samenwerking worden losgekoppeld. De maatschappelijke partners zijn alleen indirect betrokken bij deze visiewijziging, waardoor de verschillende betrokkenen zeker sindsdien geen eenduidige visie op het wijkgericht werken hebben.

Er zijn doelen benoemd voor het WGW

Los van de globale doelen die hiervoor zijn genoemd zijn er ook wat meer specifieke doelen omschreven. In 2005 worden vier doelen benoemd: betere interactie tussen bewoners, maatschappelijke instellingen en gemeente; verbeteren leefbaarheid en veiligheid in de wijken; ruimte bieden voor participatie; bijdrage leveren aan een efficiëntere werkwijze van de verschillende afdelingen en diensten. In 2008 zijn er drie doelen: bevorderen samenwerking en afstemming tussen maatschappelijke instellingen en de gemeente; het vergroten van de bewonersparticipatie; het bevorderen van de sociale cohesie.

In 2012 zijn er drie doelstellingen onder het kopje WGW:

1. betere afstemming tussen organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg
2. inwoners voelen zich verantwoordelijk en zijn betrokken bij de woon- en leefomstandigheden in hun buurt/wijk

3. ondersteunen van kwetsbare inwoners bij het versterken van de zelfredzaamheid en het vergroten van vaardigheden op het gebied van participatie.

Deze doelen zijn allemaal op 'outcome' niveau beschreven, dat wil zeggen in termen van maatschappelijk effecten. Daarnaast zijn er in de verschillende plannen ook 'output' doelstellingen opgenomen (b.v. het maken van 2 wijkplannen in een bepaalde periode). Met name over de output doelstellingen wordt gerapporteerd in de jaarverslagen van de gemeente.

De doelen van het WGW zijn helder

De op papier gestelde doelen – een verbeterde leefbaarheid en een vergrote betrokkenheid van bewoners – zijn over het algemeen helder geformuleerd. De vraag of de doelen of beoogde resultaten ook voldoende SMART zijn komt later aan bod.

Er is nagedacht over de logica van de doelbereiking van het WGW

De op papier gestelde doelen – een verbeterde leefbaarheid en een vergrote betrokkenheid van bewoners – zijn de algemeen gebruikte hoofddoelen van een wijkgerichte aanpak. Het realiseren van beleidsprogramma's is een derde veelgebruikt hoofddoel. Hiervan is in Wageningen niet expliciet sprake tot aan de incorporatie van wijkgericht werken in het beleid voor maatschappelijke ondersteuning. De vraag naar doelbereiking (Hoe leidt WGW tot een verbeterde leefbaarheid en vergrote betrokkenheid?) wordt weinig of niet expliciet gesteld. De instrumenten die worden ingezet, zoals de gebiedsgebonden budgetten, sluiten aan bij de (theoretische) inzichten over doelbereiking. Dat geldt ook voor de gekozen structuren; er is enigermate sprake van ketenmanagement, signalen uit de wijk bereiken de gemeente en de maatschappelijke partners en worden daarna (deels) doorgeleid. Maar er is geen sprake van frontlijnsturing en er ook niet een duidelijke koppeling van activiteiten aan gebiedsontwikkelingsplannen).

Er is bij de gemeente en maatschappelijke partners voldoende kennis over WGW aanwezig

Uit de gesprekken met betrokkenen is geen indicatie naar voren gekomen dat er onvoldoende kennis aanwezig is bij de direct betrokkenen binnen de gemeente en de maatschappelijke partners. Als gekeken wordt naar de hoeveelheid mensen die actief of passief betrokken zijn bij het WGW is de indruk in het veld dat dat er bij de gemeente eerder te weinig dan te veel zijn.

Per gebied zijn vooraf prioriteiten benoemd voor het WGW

Er is niet echt sprake van prioritering per gebied. Daarvoor zijn de wijkagenda's te veel 'bottom up' en te weinig gebaseerd op een analyse van de situatie van de wijk (zoals dat bij de start van het WGW in de Nude wel het geval). Als het gaat om prioritering van sociale en fysieke zaken dan ligt bij aanvang de focus op de openbare ruimte. In 2002 is getracht te verbreden naar de sociale kant.

Dat blijkt onder meer uit een van de uitgangspunten uit te collegeakkoord van 2002: 'Wijkgericht werken in te voeren voor heel Wageningen, op fysiek en sociaal-cultureel vlak, in goede samenwerking met politie, Welvada en de Woningstichting'.

In het MO Beleidsplan (2012) ligt de nadruk van het wijkgericht werken op het sociale domein. Omdat de participatiesamenleving ook de openbare ruimte behelst, blijft de fysieke tak echter gehandhaafd. Binnen de gemeente zijn de meningen verdeeld of investeringen in de openbare ruimte de leefbaarheid verbeteren en daarom thuishoren onder de kop 'wijkgericht werken'.

In de notitie 'Voortgang wijkgericht werken Wageningen' uit 2013 worden geen specifieke prioriteiten gesteld. De focus blijft breed, waarbij de politie zich met name richt op de veiligheid en de woningstichting en Solidez de focus op het sociale domein houden. Hierbinnen hebben de maatschappelijke partners allen hun eigen invalshoek. De Woningstichting legt prioriteiten bij bepaalde complexen of gebieden. De politie maakt gebiedsscans en baseert daar deels haar inzet op. Solidez zet haar inzet probleemgericht in. De gemeente houdt ook een belangrijke rol in de fysieke hoek van het wijkgericht werken, mede omdat de inwoners vaak met fysieke onderwerpen naar voren komen (zie figuur 2.1). De gemeente behandelt de vier WGW wijken redelijk uniform.

Figuur 2.1

Wordcloud, meest genoemde termen bij de vraag: wat ervaart u als het belangrijkste probleem in de wijk? (Bron: inwonersenquête)

Wanneer de inwoners gevraagd waar men graag wijkgericht werken voor wil inzetten ligt de focus meer op de hardere problemen: veiligheid, verkeer en groenonderhoud. Op het sociale vlak denkt men vooral aan activiteiten voor specifieke doelgroepen, met name kinderen, jongeren en ouderen.

Figuur 2.2

Wordcloud, meest genoemde termen bij de vraag: welke onderwerpen vindt u geschikt voor wijkgericht werken? (Bron: inwonersenquête)

Beoordeling

Er wordt niet voldoende aan de norm voldaan.

De visie op WGW (en met name de invulling en uitwerking daarvan) is in de loop der jaren van de jaren veranderd zonder dat daar altijd expliciet en door de raad toe is besloten.

De doelen variëren enigszins door de tijd, maar zijn wel helder. Er is niet expliciet aandacht voor de doelbereiking. Er is voldoende kennis over WGW, maar mogelijk niet bij voldoende mensen. Er zijn geen duidelijke prioriteiten per gebied en de (gewenste) invulling van WGW verschilt hiermee tussen de partners.

Tabel 2.1

Beoordeling norm 'Er is sprake van een onderbouwde, heldere en logische visie over WGW'.

criteria	beoordeling
visie	 — —
doelen	 — —
helder	 — —
doelbereiking	 — —
kennis	 — —
prioriteiten	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

2.1.2 Norm 2: WGW is ambtelijk en bestuurlijk goed en eenduidig belegd

Criteria: bestuurlijk aansluiten bij doelstellingen, ambtelijk aansluiten bij doelstellingen, verantwoordelijkheid, kennis en bevoegdheden.

De bestuurlijke positionering sluit aan bij de doelstellingen en beleidsterreinen van het WGW

Door de jaren heen is WGW langzamerhand 'verhuisd' van portefeuille openbare ruimte naar die van maatschappelijke ontwikkeling. Er is mede hierdoor geen sprake van een echt integrale aanpak. De maatschappelijke partners ervaren door de gebrekkige kaderstelling van het beleid ook onvoldoende eenduidigheid in de bestuurlijke positionering over het wijkgericht werken.

De ambtelijke positionering sluit aan bij de doelstellingen en beleidsterreinen van het WGW

Na het wegvallen van de coördinatiefunctie Stadsbeheer in 2010 is de wijkmanager de overgebleven schakel tussen ambtelijke organisatie en de instrumenten van het wijkgericht werken. Het doel is dat bewoners, wijkprofessionals en ambtelijke organisatie elkaar kunnen vinden zonder tussenkomst van deze 'makelaarsfunctie'. De ambtelijke organisatie moet hierdoor grotendeels zelf de lijnen met de *wijkteams* en de *wijkpanels* intact houden. Hier is een start

mee gemaakt in het kader van de wijkbezoeken 'nieuwe stijl', waar ambtenaren van deze afdelingen mee zijn gegaan. Toch blijkt in de praktijk dat met name de *wijkpanels* een meer pro-actieve houding van de ambtenaren afdelen. Zij weten op dit moment niet zelf de juiste ambtelijke contactpersonen voor specifieke beleidsterreinen te vinden. De *wijkpanels* zijn ook ontevreden over de ruimte die ze krijgen om het initiatief te nemen, doordat de gemeente en Solidez taken onvoldoende 'loslaten'. Binnen de gemeente wordt (h)erkend dat wijkgericht werken momenteel nog niet voldoende tussen de oren zit. Zowel binnen de gemeente als bij de maatschappelijke partners wordt de bewoners onvoldoende ruimte gegeven voor eigen invulling. De verankering binnen de ambtelijke organisatie is een taak van de wijkmanager, teammanagers en concernmanagers. Zij moeten de juiste betrokkenen binnen de organisatie scherp houden en stimuleren om gebruik te maken van de *wijkpanels* en/of het wijkgericht werken. De wijkmanager is ondergebracht bij de beleidsafdeling van het sociale domein en niet bij een van de uitvoerende diensten waar veelvuldig contact mee is. Dit maakt het in de praktijk lastig de integrale functie van de wijkmanager te benadrukken. De taak van de wijkmanager kent een hoog verloop, waarbij nieuwe wijkmanagers vaak een eigen invulling gaven aan het takenpakket.

Het is binnen de organisatie duidelijk wie verantwoordelijk is voor het WGW

Op basis van de gehouden interviews binnen de organisatie is de conclusie dat de organisatiestructuur met bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden wel duidelijk zijn bij de direct betrokkenen. Dat is binnen het ruimtelijk domein echter te weinig het geval.

De ambtenaren die WGW uitvoeren zijn daarvoor zowel qua kennis als bevoegdheden geëquipeerd

Het wijkgericht werken is binnen de ambtelijke organisatie ondergebracht bij de wijkmanager. De functie-eisen die aan de wijkmanager worden gesteld zijn op niveau. De bevoegdheden van de wijkmanager zijn, buiten beslissingen over inzet van het wijkbudget, gering. De beschikbare uren komen elders aan bod.

Beoordeling

Er wordt te weinig aan de norm voldaan.

WGW is qua bestuurlijke verantwoordelijkheid belegd binnen de gemeente. De positionering is door de jaren echter verschoven en niet integraal, waardoor een deel van de meer fysieke doelstellingen niet wordt afgedekt. Op ambtelijk niveau is de kennis op peil maar sluit de positionering niet goed aan bij de doelstellingen. De positiemacht van de wijkmanager wordt daardoor beperkt.

Tabel 2.2

Beoordeling norm 'WGW is ambtelijk en bestuurlijk goed en eenduidig belegd'.

criteria	beoordeling
bestuurlijk aansluiten bij doelstellingen	 — —
ambtelijk aansluiten bij doelstellingen	 — —
verantwoordelijkheid	 — —
kennis en bevoegdheden	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

2.1.3 Norm 3: Het WGW is begrijpelijk

Criteria: snappen filosofie, spelregels helder.

Betrokkenen snappen de filosofie achter het WGW

Het is binnen de gemeente en bij de maatschappelijke partners duidelijk wat de filosofie achter wijkgericht werken is op macro-niveau – een verhoogde leefbaarheid en een toenemende betrokkenheid van burgers. Deze filosofie wordt breed gesteund.

De spelregels van het WGW zijn helder

Hoewel de in grote lijnen de filosofie helder is, schort het volgens betrokkenen aan de invulling op detailniveau, onder meer door een inkadering en een prioritering. Over de invulling van de filosofie zijn binnen de gemeente verschillende opvattingen. Belangrijkste tweespalt ontstaat hierbij over de rol van de fysieke pijler. Bewoners hechten hier veel waarde aan, maar binnen de gemeente is geen eenduidig standpunt of het fysieke domein thuishoort binnen het wijkgericht werken. Dit ligt aan de verschillende interpretaties van het begrip leefbaarheid.

Met name de *wijkpanels* hebben behoefte aan een duidelijkere richting. Alleen het wijkbudget is helder afgebakend. Er is een document beschikbaar via de website van wijkgericht werken met daarin de spelregels voor de aanvraag van een bijdrage van het wijkbudget. Het instrument en bijbehorende spelregels zijn echter grotendeels onbekend bij de bevolking. Andere activiteiten van het *wijkpanel* zijn tot een minimum beperkt. Er wordt weinig gedaan met de wijkagenda en de groepen die gebiedsoverstijgend op thema's (groen, verkeer, leefbaarheid, communicatie) actief waren, zijn op de groep 'communicatie' na niet meer actief.

Beoordeling

Er wordt gedeeltelijk aan de norm voldaan.

De filosofie is voor iedereen op macroniveau duidelijk, maar over de invulling van de filosofie zijn niet alle betrokkenen het eens. Door het gebrek aan kaders biedt dit ruimte voor verschillende invullingen aan het WGW. De spelregels die er zijn, zijn duidelijk. Er is wel behoefte aan duidelijkere rollen en verantwoordelijkheden.

Tabel 2.3

Beoordeling norm 'Het WGW is begrijpelijk'.

criteria	beoordeling
snappen filosofie	 – –
spelregels helder	 – –
norm	beoordeling
eindoordeel	 – –

2.2 Uitvoering

2.2.1 Norm 4: Het WGW wordt goed gecommuniceerd

Criteria: bekend, inwoners tijdig geïnformeerd.

Betrokkenen zijn bekend met het WGW (doelen, organisatie, et cetera)

Enerzijds zijn de gestelde doelen op macroniveau – verbetering van de leefbaarheid en toename van de betrokkenheid in de wijk – helder. Toch bestaat er veel onduidelijkheid over de invulling hiervan. Binnen de gemeente is er geen eenduidige visie op de richting van het wijkgericht werken en bijvoorbeeld de plaats die de fysieke kant hierin heeft. De *wijkpanels* zijn zoekende naar hun rol en missen een beleidskader.

Inwoners hebben met name aandacht voor de fysieke kant en lijken daarmee een andere richting voor ogen te hebben dan de gemeente. De associaties met wijkgericht werken richten zich echter wel vooral op veiligheid, leefbaarheid en activiteiten in de buurt.

Figuur 2.3

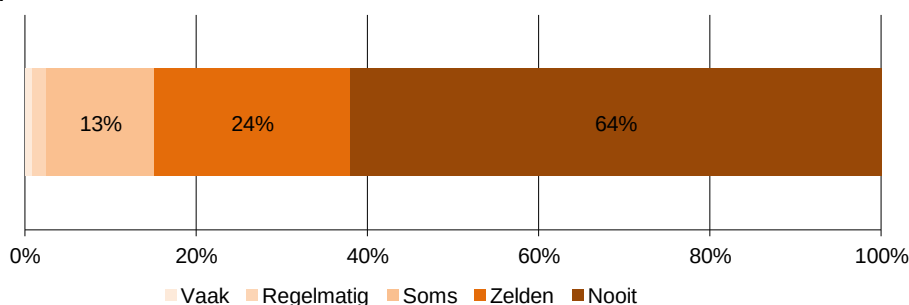
Wordcloud, meest genoemde termen bij de vraag: waarmee associeert u het wijkgericht werken? Bron: inwonersenquête.

De Wageningse bevolking is dan ook niet erg bekend met het wijkgericht werken. Ongeveer één op de drie is wel eens met het wijkgericht werken in aanraking gekomen, meestal via de krant (44%) of de nieuwsbrief (26%). Met name jongeren hebben weinig te maken met wijkgericht werken.

Figuur 2.4

Hoe vaak bent u in de afgelopen twee jaar in aanraking gekomen met het wijkgericht werken van de gemeente Wageningen?

Mede door de geringe bekendheid ontstaat er een zeer divers beeld over de huidige invulling van het wijkgericht werken. Veel inwoners hebben een aardig beeld van de werkzaamheden van de panels, maar er zijn ook verkeerde associaties. Zo zijn er bewoners die denken dat wijkgericht wijken puur met de schoonmaak van de wijk te maken heeft of dat het zich alleen richt op de sociaal zwakkeren in de wijk.

Inwoners over hun associatie met het wijkgericht werken

- *“Vooral op het gebied van veiligheid, leefbaarheid en welzijn ideeën evalueren en ” doorverbinden en stimuleren en of aanvullen.”*
- *“Stimuleren van de betrokkenheid van de wijkbewoners voor hun leefomgeving. Luisterend oor hebben en actief mee werken om gekozen doelen te realiseren.”*
- *“Problemen die in de wijk spelen bespreken. Bepaalde activiteiten voor de wijk organiseren.”*
- *“Overleg van gemeente met wijkpanels, inventariseren van wensen, ondersteuning bij het uitwerken van plannen, eventueel budget toekennen voor realisering.”*
- *“Initiatieven om meer informele zorg te organiseren, aangepast aan de behoefte die ontstaat door herziening langdurige zorg door de overheid.”*
- *“Vooral gericht op mensen in de 'onderkant' van de maatschappij. Dus schuldbeheersing en gezondheid.”*
- *“Op gezette tijden wordt door de burgemeester en wethouders een wijk bezocht om hun oren te luisteren te leggen. Solidez organiseert een en ander. Wat weet ik niet allemaal.”*
- *“Merk helemaal niets van het wijkpanel. De 'Wijkmanager' ontbrak zelfs in de werkgroep 'Overlast Torckpark'. Wijkpanels zijn een excuustruus van de gemeente.”*
- *“Veiligheid bevorderen, wijken kindvriendelijk maken.”*
- *“Er wordt naar mijn idee actief op de leefbaarheid gelet: onderhoud van speelveldjes, het kunstwerkje op het grasveld bij de Hoef, signalering van inbraak.”*
- *“Het wijkgericht werken zorgt voor het schoonhouden van de wijk.”*
- *“Wekelijks worden stoepranden schoongemaakt.”*

Eén op de zeven Wageningers (14%) kent de site van het wijkgericht werken en tienprocent bezoekt deze site wel eens. Als men de site bezoekt gebeurt dat meestal een paar keer per jaar. Instrumenten als de het *wijkpanel* (17%), het *wijkteam* (13%), het wijkbudget (10%), de wijkagenda (7%) en de wijkmanager (6%) zijn bij een beperkte groep bekend.

De maatschappelijke partners zijn direct betrokken bij de uitvoering van het wijkgericht werken. Hierdoor hebben zij voldoende kennis van de organisatiestructuur.

Inwoners worden tijdig geïnformeerd over de uitvoering van het WGW

De wijkpanelleden zetten met name vraagtekens bij de mate waarin ze worden betrokken, niet het moment waarop. Hoewel er voorbeelden zijn van dat men laat bij een onderwerp betrokken wordt, levert dit in de praktijk weinig problemen op.

Beoordeling

Er wordt gedeeltelijk aan de norm voldaan.

Richting de *wijkpanels* is de communicatie acceptabel, hoewel er onduidelijkheid bestaat over de taken van de *wijkpanels* door een gebrek aan inkadering. Richting de inwoners in het algemeen is er nog veel te winnen gelet op de bekendheid van het WGW.

Tabel 2.4

Beoordeling norm 'Het WGW wordt goed gecommuniceerd'.

criteria	beoordeling
bekend	 – –
tijdig geïnformeerd	 – –
norm	beoordeling
eindoordeel	 – –

2.2.2 Norm 5: De burger staat centraal bij de uitvoering

Criteria: gericht op inwoners, gelijke kansen, gelijke toegang.

Initiatieven vanuit het wijkgericht werken zijn gericht op de inwoners

De spelregels van het wijkbudget dicteren dat er draagvlak moet zijn voor de activiteit in de straat, buurt of wijk en dat bewoners actief zijn in de voorbereiding en uitvoering van de activiteit. Hiermee is geborgd dat het wijkbudget voor de inwoners wordt ingezet.

Inwoners hebben gelijke kansen om bij het WGW betrokken te worden en initiatieven in te dienen

In principe hebben alle inwoners een gelijke kans om betrokken te worden bij wijkgericht werken. Zo worden ook de studenten meegenomen in de communicatie met het wijkgericht werken. Zij zijn echter minder actief in het wijkgericht werken. De maatschappelijke partners zien hier nog wel een verbeterpunt, vanwege de impact die zij hebben op de leefbaarheid in Wageningen.

De bekendheid van het wijkgericht werken staat een groot deel van de inwoners in de weg om deel te nemen. De belangrijkste instrumenten van het wijkgericht werken - het *wijkpanel* (17%), *wijkteam* (13%) en de wijkmanager (6%) - zijn bij een kleine groep bekend. Het *wijkteam* is met name bekend in de gebieden Midden (15%) en West (18%) en veel minder in Zuid (5%). Ook het *wijkpanel* is bekender in West (21%) dan in Zuid (12%). Ouderen en laagopgeleiden zijn over het algemeen overigens beter bekend met de verschillende instrumenten van het wijkgericht werken.

De spelregels van het wijkbudget zijn neutraal naar alle inwoners toe. De beperkte bekendheid van het wijkgericht werken is de reden dat inwoners lang niet altijd gelijke kansen hebben in de praktijk.

Wijkpanels merken op dat – zeker in de beginfase – er een aantal aanvragers was die veelvuldig gebruik maakten van het wijkbudget. Toen de bekendheid van het wijkgericht werken en het wijkbudget toenam werd de diversiteit in aanvragers groter. Het wijkbudget is nu bij tien procent van de inwoners bekend.

Beoordeling

Er wordt gedeeltelijk aan de norm voldaan.

De *wijkpanels* en de wijkbudgetten zijn zodanig opgezet dat de burger centraal staat. Alle inwoners hebben op papier gelijke kansen om gebruik te maken van de instrumenten van WGW. Er is op dit moment in de praktijk geen sprake van gelijke toegang, door de beperkte bekendheid van het wijkgericht werken bij de inwoners.

Tabel 2.5

Beoordeling norm 'De burger staat centraal bij de uitvoering'.

criteria	beoordeling
gericht op inwoners	 — —
gelijke kansen en gelijke toegang	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

2.2.3 Norm 6: Er is draagvlak bij betrokken partijen

Criteria: onderschrijven doelen, onderling vertrouwen.

Betrokken partijen onderschrijven doelen en beleid van WGW

Momenteel is er te weinig duidelijkheid over de kaders van het beleid rondom wijkgericht werken om te spreken van draagvlak voor dit beleid. De *wijkpanels* willen meer duidelijkheid over hun rol in de toekomst, nadat er een keuze wordt gemaakt voor de richting die het wijkgericht werken op gaat. Ook de professionals in de wijk missen een eenduidig signaal vanuit de gemeente.

De potentie voor dit draagvlak is duidelijk aanwezig. Zo staat de Wageningse bevolking achter de filosofie van het wijkgericht werken. Nadat in grote lijnen is duidelijk gemaakt wat het wijkgericht werken omvat, denkt meer dan driekwart van de ondervraagde Wageningse bevolking dat het wijkgericht werken een goede manier is om de leefbaarheid in wijken te verbeteren. Het zou leiden tot een betere communicatie (62%) en meer initiatieven uit de wijk (56%). Vooral onder jongere Wageningers wordt dit beeld gedeeld.

Het draagvlak voor het wijkgericht werken als concept is bij de partners die plaatsnemen in de *wijkteams* aanwezig, maar er is geen draagvlak voor de huidige aanpak. De maatschappelijk partners sturen aan de sociale kant aan op een meer gemeenschappelijke visie met bijbehorende doelen. Zo zet Solidez in op het versterken van de buurt- en burgerkracht. Professionele ondersteuning moet zoveel mogelijk op de achtergrond blijven. De kerndoelen van het wijkgericht werken voor Solidez zijn geformuleerd als het bevorderen van betrokkenheid op de eigen leefomgeving, als het doen laten participeren van 50 procent van de kwetsbare burgers, burgers verder te activeren en burgerinitiatieven te ondersteunen.

Een nieuwe gemeenschappelijke visie zou volgens betrokkenen de basis moeten zijn van een eventuele herstart, waarbij met nieuwe, duidelijke kaders een werkwijze wordt uitgezet. Met name de *wijkpanels* hebben momenteel onvoldoende duidelijkheid over hun rol, waardoor het instrument niet optimaal functioneert.

Er is in het verleden al eens – na een terug- en vooruitblik waar ambities werden gedeeld – een gedeelde koers uitgesproken. Hier is toen geen gevolg aan gegeven. Een gemeenschappelijk afwegingsproces is voor de maatschappelijke partners uit het *wijkteam* een voorwaarde voor een breed gedragen beleid.

Betrokken partijen vertrouwen elkaar

Uit de evaluatie uit 2007 komt het beeld naar voren dat de openheid in de stuurgroep op dat moment niet voor alle onderwerpen gold. De maatschappelijke partners constateren dat er nog steeds belangrijke beslissingen zonder gemeenschappelijk afwegingsproces worden gemaakt, bijvoorbeeld de keuze om in 2012 het wijkgericht werken anders in te richten of aanpassingen in de APV. De maatschappelijke partners hebben inhoudelijke bezwaren tegen deze ontwikkeling, met name vanwege de ontbrekende regierol van de gemeente in de *wijkteams*. Belangrijker voor het proces op de lange termijn is het ervaren gebrek aan waardering; procesmatig heeft de vanuit de gemeente gestuurde koerswijziging de samenwerking en het vertrouwen in elkaar destijds geschaad.

De wijkmanager is momenteel wel bezig deze problematiek te herstellen, door te investeren in de relaties met de maatschappelijke partners en door weer plaats te nemen in de wijkteambijeenkomsten. Bij alle betrokkenen is de wil aanwezig samen te werken en de vertrouwensband te verstevigen.

Beoordeling

Er wordt te weinig aan de norm voldaan.

Betrokken partijen onderschrijven in principe de doelen van WGW ofschoon er met name tussen gemeente en Solidez verschil van inzicht is over de aanpak. Partijen zijn inzake WGW de laatste jaren uit elkaar gegroeid. De maatschappelijke partners die plaatsnemen in het *wijkteam* voelen zich onvoldoende betrokken bij het uitzetten van een koers. Er is momenteel wel weer toenadering na een periode van onderling wantrouwen.

Tabel 2.6

Beoordeling norm 'Er is draagvlak bij betrokken partijen'.

criteria	beoordeling
onderschrijven doelen	 – –
onderling vertrouwen	 – –
norm	beoordeling
eindoordeel	 – –

2.2.4 Norm 7: Er zijn voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering

Criteria: aandacht voor uitvoering, financiële ondersteuning, beschikbare menskracht.

Er is voldoende aandacht voor de uitvoering van het WGW

Hoewel bij de wijkmanager voldoende aandacht is voor de uitvoering van de taken, is bij de rest van de ambtelijke organisatie het WGW nog onvoldoende aandacht. De wijkmanager, teammanagers en concernmanagers hebben in

principe de taak de organisatie scherp te houden en hen te stimuleren om gebruik te maken van de *wijkpanels* en/of het wijkgericht werken. Dit gebeurt nog onvoldoende, door een gebrek aan tijd en een ontbrekende eenduidige visie.

Er is voldoende financiële ondersteuning voor het WGW

Over de gehele periode bezien is er steeds een substantieel budget beschikbaar voor het WGW. Wel is zo dat juist op het moment dat de activiteiten breder ontplooid werden er bezuinigd wordt op de budgetten BOR en wijkmanager terwijl er later juist onderuitputtig van de wijkbudgetten is. De financiële ondersteuning voor personele inzet aan de gemeentekant is hierdoor beperkt. De wijkbudgetten worden momenteel wel als voldoende omvangrijk ingeschat. Het komt regelmatig voor dat een wijkbudget niet wordt opgebruikt. Men vraagt zich af of dat ook zo is als er meer bekendheid is voor dit instrument.

Er is voldoende menskracht beschikbaar voor de uitvoering van het WGW

In het verleden is op meerdere momenten te constateren dat er onvoldoende menskracht op het wijkgericht werken zit. Door een gebrek aan menskracht kunnen momenteel niet alle beoogde taken van de wijkmanager worden uitgevoerd. De hoofdtaken van de wijkmanager zijn het wijkbudgetbeheer, het overleg met de *wijkpanels* en de makelaarsfunctie tussen ambtelijke organisatie en bewoners en wijkprofessionals. Daarnaast wil de wijkmanager gaan aanschuiven bij het wijkteamoverleg, kunnen inwoners ook direct de wijkmanager benaderen en zit er veel tijd in het relatiemanagement met de partners. Dit is – zo blijkt uit ervaring – niet volledig haalbaar in de beschikbare tijd.

Overigens is er momenteel ook een tekort aan leden voor een deel van de *wijkpanels*. Uit de enquête blijkt dat één op de vijf bereid is een actieve rol te spelen in het wijkgericht werken, maar dit gaat in veruit de meeste gevallen om activiteiten op ad hoc basis en niet om structurele deelname.

Beoordeling

Er wordt deels aan de norm voldaan.

Er is aandacht voor het WGW, maar niet voldoende. De financiële middelen zijn op dit moment toereikend maar dat geldt niet voor de personele inzet.

Tabel 2.7

Beoordeling norm 'Er zijn voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering'.

criteria	beoordeling
voldoende aandacht	 — —
voldoende financiële ondersteuning	 — —
voldoende menskracht beschikbaar	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

2.2.5 Norm 8: Het WGW wordt resultaatgericht uitgevoerd

Criteria: SMART doelen, effectieve organisatie, (niet) inzet op juiste momenten, inzet op juiste onderwerpen, gebruik juiste instrumenten, sprake van coproductie, samenwerking met wederzijds voordeel, bewust kiezen voor niet inzetten.

De doelen van het WGW zijn SMART geformuleerd

Over het algemeen zijn de doelen SMART geformuleerd. Dat geldt niet altijd voor de hoofdoelstelling, zoals b.v. in 2011 wanneer de doelstelling als volgt luidt: Behouden en waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van sociale samenhang en leefbaarheid in (de wijken van) Wageningen, met specifieke aandacht voor mensen met beperking en beperkt initiatief en aandacht voor de interactie tussen maatschappelijke instellingen en gemeente (jaarverslag gemeente 2011).

Dit doel heeft geen eigen operationalisaties. Enkele subdoelen die hier onder vallen zijn wel SMART geformuleerd. Met name op 'output'-niveau zijn deze subdoelen SMART, bijvoorbeeld in de zin van het opstellen van twee wijkagenda's en de realisatie van een wijkkrant. Ook enkele andere doelen zijn meetbaar geoperationaliseerd, zoals het aantal buurtbemiddelingen in een jaar (minimaal 30) en op 'outcome' niveau het aantal bewonersinitiatieven (10% toename). Andere 'outcome' doelen zijn (in theorie) meetbaar via KSB-, Leefbaarheids- en WMO-monitoring, zoals een veiligere, schonere en prettigere leefomgeving.

Het WGW is zo georganiseerd dat er resultaten behaald kunnen worden

Het wijkgericht werken is momenteel niet optimaal georganiseerd. Belangrijkste knelpunten zijn een onvoldoende eenduidige bestuurlijke inkadering en onvoldoende ambtelijke mankracht. Door deze knelpunten is er onvoldoende betrokkenheid met het wijkgericht werken in de ambtelijke organisatie en ontstond er een verstoorde relatie met de maatschappelijke partners. Dit beperkt de mate waarin resultaten kunnen worden geboekt.

WGW wordt op het juiste moment ingezet, dan wel juist niet ingezet

Wijkgericht werken is momenteel grotendeels gebaseerd op problemen bij of initiatieven van de inwoners. Het inzetten van wijkgericht werken als instrument om vanuit de gemeente integraal te werken komt inmiddels weinig meer voor. Ofschoon het laatste jaar wel een aantal initiatieven is genomen, heeft het *wijkpanel* geen vaste rol in

burgerparticipatietrajecten. Dit geeft enkele *wijkpanels* het gevoel niet helemaal serieus genomen te worden. Het *wijkpanel* denkt dat een belangrijkere rol bij projecten in de wijk ook voor meer bekendheid van het *wijkpanel*/kan zorgen, waarmee ze uiteindelijk hun rol – de ‘oren en ogen’ van de wijk – beter kunnen invullen.

WGW wordt op de juiste onderwerpen ingezet

De verschuiving van het wijkgericht werken naar het sociale domein wordt niet door iedereen als logisch en wenselijk ervaren. Hoewel vrijwel alle betrokkenen ook een rol weggelegd zien op het sociale domein zijn er meerdere betrokkenen die denken dat het fysieke domein een belangrijke rol speelt in de ervaren leefbaarheid. Uit ervaring van de *wijkpanels* en de enquête blijkt ook dat inwoners dit doorgaans koppelen aan wijkgericht werken. Het sociale aspect richt zich wat hen betreft vooral op het organiseren van activiteiten voor kinderen of ouderen. De gemeente en haar partners zien graag dat de actieve bewoners uiteindelijk de ‘nulde lijn’ worden voor probleemgevallen in de wijk. In veel gevallen zien de wijkpanelleden graag dat Solidez en niet het *wijkpanel*/de sociaal zwakkeren in de wijk ondersteunt (‘geen sociaal werker’).

De juiste instrumenten worden ingezet voor WGW

De *wijkteams* bestaan uit de frontlijnmedewerkers van Solidez, politie en de woningstichting en dekken met name het sociale stuk van het wijkgericht werken af. Sociale wijkteams brengen zorgbehoefte en zorgaanbod bij elkaar. Hoewel men redelijk tevreden is over het functioneren van de *wijkteams*, is het voor de leden belangrijk dat de gemeente de intentie heeft uitgesproken weer bij de wijkteamoverlegstructuur aan te schuiven. Hiermee is er meer mogelijk op het gebied van realisatie, want de *wijkteams* hebben geen eigen budget, en is makkelijker een link te leggen tussen *wijkteam* en wijkpanel. De potentie van het *wijkteam* wordt door inwoners onderstreept. Een overgrote meerderheid van de mensen die het *wijkteam* kent, acht het *wijkteam* een belangrijke toevoeging om de sociale kwaliteit te verbeteren (88%).

De *wijkpanels* zijn een belangrijk instrument van het wijkgericht werken. De huidige invulling van de *wijkpanels* zorgt er voor dat ze niet optimaal functioneren. De *wijkpanels* zijn niet bekend en leven dus niet bij de bewoners. Omdat de *wijkpanels* hoofdzakelijk bezig zijn met het verdelen van het wijkbudget zijn er maar heel weinig mensen die actief in aanraking komen met de *wijkpanels*, alleen als men zelf al actief is en een plan heeft waar wijkbudget voor nodig is. Er komt dus ook weinig input van bewoners, waardoor de *wijkpanels* moeizaam hun rol van ‘oren en ogen in de wijk’ kunnen invullen. Dit komt doordat veel mensen zelf de weg naar de gemeente weten te vinden en de bekendheid van de *wijkpanels* vrij klein is. Dat blijkt ook uit de suggesties van de Wageningse bevolking voor het wijkgericht werken, die zich sterk op de bekendheid richten.

Suggesties van bewoners voor het wijkgericht werken met betrekking tot de bekendheid:

- *“Zorg voor meer bekendheid onder de mensen, vergroot de slagkracht.”*
- *“Meer publiciteit aan geven.”*
- *“Ga eens publiciteit maken. Jullie zijn onbekend.”*
- *“Duidelijk uitdragen tot op heden een onbekend concept voor mij.”*
- *“Werk uzelf meer in ‘the picture’. Een saaie info brief gaat al snel in het oud papier, een opvallende flyer wordt vaak toch even bekeken.”*
- *“Meer contact via sociale media.”*
- *“Zichtbaarder worden voor de mensen in de wijk.”*

- *“Meer bekendheid geven aan wat hiervoor genoemd is. Ik kende alleen het bestaan van een wijkagent goed.”*
- *“Bekendheid met het wijkgericht werken moet beter, dus kom naar de mensen toe.”*
- *“Ik ben niet bekend met de organisatie, dus vooral communiceren wat ze doen!”*

Het *wijkpanel* is voor een kleine meerderheid van de groep die hiermee bekend is een nuttig aanspreekpunt (59%) en wordt door ongeveer de helft als een nuttige schakel in de communicatie met de gemeente ervaren. Eén op de drie voelt zich vertegenwoordigd door het wijkpanel. Ook het wijkbudget wordt als een nuttig instrument beschouwd (79%). De wijkmanager wordt door een meerderheid als belangrijke schakel om de communicatie tussen burger en gemeente te versoepelen (70%).

Binnen de gemeente en onder de wijkpanelleden lopen de meningen uiteen of de *wijkpanels* opgetuigd moeten worden en een belangrijkere rol moeten krijgen om meer bekendheid en daarmee bestaansrecht te krijgen, of juist afgeschaft moeten worden om via andere bewonersgroeperingen te werken. Er zou dan per casus gekeken moeten worden wie hierbij te betrekken valt. Het voordeel van deze optie is dat er niet meer wordt gewerkt met de huidige gebiedsindeling. De *wijkpanels* zijn actief op een vrij grote schaal, waardoor er veel diversiteit binnen de gebieden is. Het trekken van nieuwe grenzen is echter ook geen sinecure. Gevoelsmatig zijn kleinere eenheden beter geschikt voor een wijkgerichte aanpak met bewoners, maar het is de vraag of dit voor de maatschappelijke partners van de gemeente wel behapbaar blijft.

De diversiteit binnen de wijken brengt nu in ieder geval ook voor de gemeente een lastig vraagstuk mee. Er is geen consensus over de rol van de *wijkpanels*. Er zijn voorstanders van een actievere, trekkende rol en voorstanders van een meer passieve, faciliterende rol. Het is de vraag of een blauwdruk voor de hele gemeente wel realistisch is en of er geen maatwerk moet worden toegepast, zodat elk *wijkpanel* zich op een eigen manier kan ontwikkelen.

Er is sprake van coproductie bij de uitvoering van beleid

In zeker zin is er bij de inzet van het wijkbudget sprake van coproductie. Als een aanvraag aan alle eisen voldoet wordt het geld beschikbaar gesteld voor de aanvrager. Deze neemt dan zelf het initiatief in de uitvoering. De controle van de gemeente is altijd achteraf en de laatste jaren geïntensiveerd. Coproductie tussen gemeente en maatschappelijke partners staat momenteel op een lager pitje dan voorheen.

Samenwerking in WGW heeft voor betrokken partijen een wederzijds voordeel

Door de integrale aanpak en de samenwerking tussen maatschappelijke partners is er meer informatie-uitwisseling en betere probleemsignalering. Er wordt geprofitteerd van elkaars kennis. Hierdoor hechten de partners ook veel waarde aan de aanwezigheid van de gemeente in het wijkteamoverleg. De inwoners dragen hierin ook aan bij door via het *wijkpanel* met initiatieven te komen of de gemeente te wijzen op problemen in de wijk. In veel gevallen kunnen deze problemen worden opgelost en indien men aan de spelregels voor het wijkbudget voldoet kunnen de initiatieven worden uitgevoerd.

Beoordeling

Het is nauwelijks te bepalen of aan de norm wordt voldaan. Dat heeft te maken met de eerdere conclusie dat een eenduidige visie ontbreekt, waardoor doelen niet scherp gesteld kunnen worden. Wel zijn operationele doelen geformuleerd. De organisatie is momenteel niet optimaal ingericht om resultaten te bereiken. Hiervoor ontbreekt bestuurlijke inkadering en ambtelijke menskracht. Hierdoor worden de momenten en onderwerpen waarop WGW wordt gebruikt vooral door de inwoners zelf bepaald. De instrumenten lijken op papier geschikt, maar met name het

wijkpanel heeft te kampen met een beperkte bekendheid en een onduidelijke rol, waardoor aan het bestaansrecht wordt getwijfeld. In de praktijk is er altijd sprake van coproductie wanneer het wijkbudget wordt ingezet. Samenwerking met wederzijds voordeel is op dit moment niet het geval. De behoefte van bewoners is wat meer gericht op activiteiten in het ruimtelijk domein, terwijl bij de inzet van gemeente en partners uit het *wijkteam* het sociale domein wat meer accent krijgt.

Tabel 2.8

Beoordeling norm 'Het WGW wordt resultaatgericht uitgevoerd'.

criteria	Beoordeling
SMART doelen	 — —
effectieve organisatie	 — —
(niet) inzet op juiste momenten	n.v.t. ⁵
inzet op juiste onderwerpen	 — —
gebruik juiste instrumenten	 — —
sprake van coproductie	 — —
samenwerking met wederzijds voordeel	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

2.3 Raadsbetrokkenheid

2.3.1 Norm 9: De raad is betrokken bij het WGW

Criteria: beleid vastgesteld, op de hoogte gehouden voortgang en resultaten, op de hoogte voortgang en resultaten, politiek stuurt op hoofdlijnen, bestuur en raad verkondigen beleid met daadkracht

De raad heeft het beleid vastgesteld

Het beleid heeft in feite passief de raad gepasseerd, een echt inhoudelijk debat of een keuzemoment voor de raad is er niet geweest. Ook niet in 2012.

De raadsleden hebben deels verschillende beelden en ideeën over het wijkgericht werken (bijvoorbeeld meer fysiek tegenover meer sociaal of uitbreiden of niet) – en hebben soms ook wel kanttekeningen over bijvoorbeeld de schaal van de wijk en de effectiviteit. Raadsbezoeken aan de wijk worden als nuttig ervaren.

⁵ Omdat de gemeente het wijkgericht werken (nog) niet (structureel) gebruikt bij interactieve beleidsvorming (burgerparticipatie vanuit de gemeente) is deze norm niet van toepassing.

De raad wordt op de hoogte gehouden van de voortgang en de resultaten van het beleid

De raad is via de cyclus van begroting en verantwoording op de hoogte van de resultaten voor zover die worden gerapporteerd. Dat is echter zeer op hoofdlijnen.

Het beeld bij de geïnterviewden is dat de gemeenteraad niet altijd en over alle onderwerpen adequaat wordt geïnformeerd. De raad ontvangt weliswaar verschillende jaarverslagen van alle partners, maar niet een gemeenschappelijk verhaal wat er gaande is in de wijken, bijvoorbeeld in een verslag per wijk.

De raad is op de hoogte van de voortgang en resultaten

Voor de eigen wijk is men redelijk goed op de hoogte. Maar een integraal beeld over de stad is er niet. De gemeenteraad is wel op uitnodiging van Solidez op wijkbezoek geweest in de wijken, waarbij ook een ontmoeting met de *wijkpanels* is georganiseerd. Hiermee is de bekendheid van dit instrument en de invulling die hiermee wordt gegeven in de raad vergroot. Een deel van de geïnterviewden is van mening dat de raad nog meer aandacht voor het wijkgericht werken aan de dag zou kunnen leggen.

De politiek stuurt op basis van een visie met hoofdlijnen en legt gebieden niet te veel dingen op

Er is in Wageningen niet voorzien in een geformaliseerde vorm van inspraak voor de *wijkpanels* bij ruimtelijke plannen zoals bij de structuurvisie die momenteel wordt opgesteld. In die zin is dit criterium niet te beoordelen.

Uit de interviews met de *wijkpanels* valt op te maken dat vooral de raadsbezoeken aan de wijk gezien worden als een manier waarop de raad een integraal beeld kan krijgen van de wijk en het oor te luisteren zou kunnen leggen.

Het bestuur en de raad verkondigen het beleid met daadkracht en overtuiging

In de verschillende collegeprogramma's wordt wijkgericht werken direct of indirect wel genoemd maar wordt niet altijd even concreet aangegeven wat men wil bereiken of welke koerswijziging men inzet. Dat gebeurt wel in de ambtelijk opgestelde notities.

De geïnterviewden constateren dat vanwege het ontbreken van vastgestelde kaders het beleid niet eenduidig en helder gecommuniceerd kan worden. Pas wanneer de kaders duidelijk zijn kan het beleid worden geborgd in de organisatie, want nu is het vaak nog onduidelijk wanneer, hoe en op basis waarvan wijkgericht werken kan worden toegepast.

Binnen de *wijkpanels* ziet men in het feit dat dat wijkgericht werken lange tijd niet op de gemeentelijke website te vinden was een signaal dat de gemeente het onvoldoende serieus neemt.

De stuurgroep heeft vastgesteld dat met de komende transities het wijkgericht werken een nieuwe invulling zal krijgen, maar geeft aan de transitieperiode af te wachten voordat het beleid daadwerkelijk ingekaderd wordt. Enkele betrokkenen vinden dit onaanvaardbaar en stellen dat het beleid ook in tijden van transitie uitgedragen moet worden. Bijna veertig procent van de Wageningse bevolking is niet tevreden over de mate waarin de gemeente het wijkgericht werken uitdraagt. Een klein kwart heeft hier wel waardering voor.

Beoordeling

Er wordt gedeeltelijk aan de norm voldaan.

De raad is niet actief betrokken bij voorbereidingen van koerswijzigingen in het beleid. De raad is redelijk op de hoogte (gehouden) van voortgang en resultaten, maar niet integraal. Bestuur en raad verkondigen het beleid onvoldoende krachtig.

Tabel 2.9

Beoordeling norm 'De raad is betrokken bij het WGW'.

criteria	beoordeling
beleid vastgesteld	 — —
op de hoogte gehouden voortgang en resultaten	 — —
op de hoogte voortgang en resultaten	 — —
politiek stuurt op hoofdlijnen	n.t.b.
bestuur en raad verkondigen beleid met daadkracht/overtuiging	 — —
norm	beoordeling
eindoordeel	 — —

3

Hoofdstuk

Doelmatigheid en doeltreffendheid

3. Doelmatigheid en doeltreffendheid

3.1 Doelmatigheid

3.1.1 Norm 10: Het WGW is doelmatig

Criteria: omvang middelen, efficiëntie middelen, inzet middelen proportioneel aan resultaten.

Het is duidelijk hoeveel middelen worden aangewend voor het WGW

Het is uit de nota's en de jaarstukken redelijk inzichtelijk welke budgetten er voor het WGW worden ingezet (zie tabel 3.1) en hoe de verdeling over de verschillende deelposten is (personeel inzet, materiaalkosten, wijkbudgetten). Het is niet duidelijk wat er gebeurt met budget dat over is of dat er geschoven wordt met budget tussen de wijken. In de beginperiode stijgt het budget voor WGW met name doordat de raad extra middelen beschikbaar stelt. In 2005 en later ook in 2007 wordt er bezuinigd op de personele inzet (wijkmanager en BOR). Daarna volgt een periode waarbij provinciaal geld aangewend voor de wijkbudgetten. Tot 2012 gaat een deel van het budget van WGW naar Welvada/Solidez voor wijkgericht werken en participatiebevordering in de wijken. Na de aanbesteding in 2012 krijgt Solidez een lager totaalbedrag dat is opgeknapt in domeinen. Het is niet geheel duidelijk hoeveel ambtelijke uren (los van de wijkmanager) worden besteed aan wijkgericht werken. Dat geldt ook voor de (uren) inzet van de maatschappelijke partners. De indruk bestaat dat die inzet het afgelopen jaar eerder is afgenomen dan toegenomen. Daar waar de Woningstichting delen van haar leefbaarheidsbudget in overleg met de gemeente inzette, doet ze dat nu niet meer.

Tabel 3.1

Budget WGW (x €1.000).

2003	2004	2005	2006	2007	2008
130	130	210	240	240	197
2009	2010	2011	2012	2013	2014
197	197	197	197	509 ⁶	n.t.b. ⁷

De middelen worden efficiënt ingezet in relatie tot de doelstellingen

De inzet van de *wijkteams*, de *wijkpanels* inclusief het wijkbudget en de wijkmanager zijn gericht op een verbeterde leefbaarheid en een hogere betrokkenheid. De inzet van betrokkenen is daar ook op gericht en niet op andere doelstellingen.

⁶ De sprong tussen 2012 en 2013 wordt verklaard door een herformulering van de doelstellingen in het kader van het beleid Maatschappelijke Ondersteuning – Beleidsdomein Leefbaarheid/sociale veiligheid (veld 5, deel 5b), waardoor er nu meer werkzaamheden onder de noemer wijkgericht werken gingen vallen. Inclusief bijdrage aan Solidez voor Buurtwelzijn in Uitvoering. De Huizen van de Wijk zijn hier niet in opgenomen.

⁷ Voor het totale veld 5 is voor 2014 € 906.762 gereserveerd, dat bedrag wordt in de begroting niet uitgesplitst.

De verdeling van middelen is momenteel echter niet optimaal. Hoewel de betrokkenen zich maximaal inspannen, is er een tekort aan menskracht binnen de gemeente. Een herverdeling van de financiële middelen –bijvoorbeeld de wijkbudgetten die meestal niet op raken – zou voor een efficiencyslag kunnen zorgen.

De middeleninzet is proportioneel in relatie tot de bereikte resultaten

Hoewel betrokkenen onderschrijven dat er goede resultaten voortkomen uit het wijkgericht werken en er veel draagvlak is voor een gebiedsgerichte aanpak, heerst bij meerdere betrokkenen het beeld dat er meer kan worden gerealiseerd met de beschikbare middelen en mensen. . Voorwaarde is dat de visies van alle betrokken partijen gelijkgeschaard zijn. De basis hiervoor ligt volgens de betrokken partijen zelf in onderlinge waardering voor elkaar en een open houding voor elkaars inzichten. Daaruit vloeien dan gemeenschappelijke doelen voort en ontstaat er duidelijkheid over de rolverdeling. Een grotere betrokkenheid van de burger wordt bijvoorbeeld nu nog als doel gezien, terwijl het uiteindelijk een middel zou moeten zijn om de gebiedsgerichte aanpak kracht bij te zetten.

Anderzijds wordt er gesignaleerd dat (enige) extra gemeentelijke menskracht een relatief groot effect zou kunnen sorteren –zeker ook in relatie tot het gegeven dat het wijkbudget soms niet volledig wordt besteed. De wijkmanager doet het budgetbeheer, overlegt met de *wijkpanels* en de *wijkteams* en is schakel naar de ambtenaren. Individuele inwoners kunnen wijkmanager ook benaderen als ‘loket’.

Beoordeling

Er wordt deels voldaan aan de norm, vanwege de kanttekening dat er met de huidige middelen misschien meer kan worden bereikt, en er met de inzet van meer menskracht hoogstwaarschijnlijk meer kan worden bereikt.

Tabel 3.2

Beoordeling norm ‘Het WGW is doelmatig’.

criteria	beoordeling
omvang middelen	 – –
efficiëntie middelen	 – –
inzet middelen proportioneel aan resultaten	 – –
norm	beoordeling
eindoordeel	 – –

3.2 Doeltreffendheid

3.2.1 Norm 11: Het WGW is doeltreffend

Criteria: verbetering ervaren leefbaarheid, versterkt draagvlak, wederzijds begrip, vergroting invloed burger, ruimte burgerinitiatieven, verbetering communicatie, toename verantwoordelijkheidsgevoel burger, snellere realisatie beleid, vraaggerichte transparante samenwerkende gemeente en partners en verbetering kwaliteit gemeentelijk beleid.

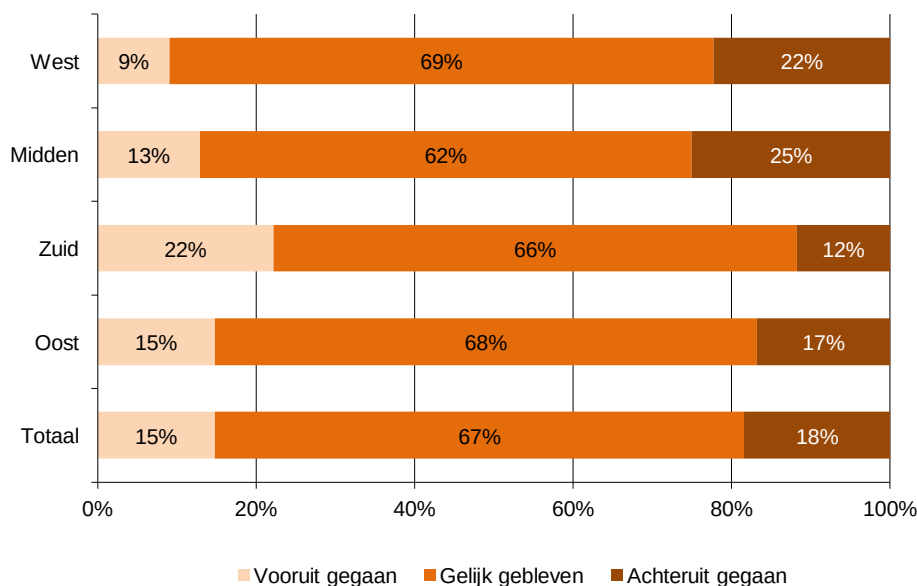

WGW leidt tot een verbetering van de ervaren leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie

Er kan niet objectief worden vastgesteld of het WGW 'Wageningen breed' tot meer ervaren leefbaarheid, veiligheid en cohesie leidt. Weliswaar worden er in Wageningen leefbaarheidsmetingen gehouden maar de resultaten daarvan zijn niet goed te koppelen aan de inspanningen van het WGW. Uit de enquête die voor dit onderzoek is gehouden blijkt dat de eigen buurt als prettig wordt ervaren door de meerderheid van de bevolking. Zes procent van de totale bevolking is niet te spreken over de eigen buurt. Vijftien procent denkt dat de buurt het afgelopen jaar een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Achttien procent ziet juist een achteruitgang. Vooral in het Wageningen-Zuid is men te spreken over de trend in het afgelopen jaar. Inwoners die al langer dan tien jaar in Wageningen wonen zijn doorgaans negatiever over de ontwikkeling in de wijk. Ook zijn lager opgeleiden minder te spreken over de trend dan hogeropgeleiden. Het is echter niet vast te stellen welke invloed het WGW heeft op deze ervaren trend. Toch denkt ruim driekwart (77%) van de bevolking dat wijkgericht werken kan bijdragen aan de leefbaarheid in de wijk.

Figuur 3.1

Vindt u dat de buurt waarin u woont het afgelopen jaar vooruit of achteruit is gegaan

De *wijkteams* opereren momenteel in het sociale domein. Dit was al het geval voor het terugtrekken van de gemeentelijke inzet in de *wijkteams*, maar is hierdoor verder versterkt. Sociale wijkteams brengen zorgbehoefte en zorgaanbod bij elkaar en zijn vooral van belang bij de signalering van individuele probleemgevallen. Hoewel ze vaak op het niveau van het individu werken kan het effect op de leefbaarheid relatief groot zijn, als dit individu voor veel overlast zorgt. Toch is het beeld bij de *wijkpanels* dat het effect van de werkzaamheden van het *wijkteam* op de totale ervaren leefbaarheid niet erg groot is.

De *wijkpanels* richten zich veel meer op de doelstellingen van het wijkgericht werken. Het wijkbudget is een middel om burgers actiever te maken, waarbij een voorwaarde is dat het budget wordt aangewend om de leefbaarheid te verbeteren. Hiermee is het wijkbudget bij uitstek een instrument om de doelen te bereiken. Een wijkbudgetaanvraag wordt beoordeeld door het *wijkpanel* en de wijkmanager. Wanneer zij constateren dat het aan de voorwaarden voldoet,

wordt het budget beschikbaar gesteld. Hiermee wordt geborgd dat de inzet van het wijkbudget daadwerkelijk de leefbaarheid ten goede komt ofschoon daar ook wel twijfels over zijn bij de geïnterviewden omdat het vaak op kleinschalig niveau plaatsvindt en daarmee een 'druppel op een gloeiende plaat' kan zijn.

WGW leidt tot een versterkt draagvlak onder bewoners door het verhogen van betrokkenheid

Onder de *wijkpanels* is sprake van verhoogde betrokkenheid, wat nog niet wil zeggen dat daarmee het draagvlak (b.v. voor gemeentelijk beleid) is verhoogd. De panels zijn hier wisselend tevreden over.

Bewoners hebben, zo blijkt uit de enquête, wat meer behoefte aan inzet op de fysieke ruimte dan er nu wijkgericht wordt geleverd.

WGW leidt tot meer wederzijds begrip voor standpunten

Op dit moment is er geen sprake van een hoge mate van wederzijds begrip. Tussen de gemeente en de maatschappelijke partners was dit tot 2012 het geval, in ieder geval op de werkvloer in de wijk. In de stuurgroep was dit minder het geval. Nog steeds kijkt men verschillend naar WGW. Dat laatste geldt ook voor het begrip vanuit de bewoners voor het handelen van de gemeente en van Solidez.

WGW leidt tot vergroting van de invloed van de burger op wijkniveau

Op kleinschalig niveau is dit het geval, maar het gaat dan hoogstens om de direct betrokken burgers. Uit de enquête blijkt dat vooral laagopgeleiden vinden dat WGW hun invloed op de wijk vergroot. Hoogopgeleiden lijken via andere kanalen de gemeente te bereiken. In totaal denkt 45% dat de invloed door WGW wordt vergroot.

WGW leidt tot meer ruimte voor burgerinitiatieven

De indruk bestaat dat dit inderdaad zo is. In het 'lastige' jaar 2012 (minder inzet vanuit Solidez en een andere benadering vanuit de gemeente) loopt zowel het aantal budgetaanvragen als het aantal burgerinitiatieven terug. Meer dan de helft van de inwoners (56%) vindt dat WGW bijdraagt aan de ruimte voor burgerinitiatieven.

WGW leidt tot betere communicatie tussen gemeente, bewoners en professionele partijen

Een meerderheid (62%) van de bevolking vindt dat WGW bijdraagt aan communicatie tussen bewoners en gemeente. De wijkpanelleden zijn gematigd tevreden over de gemeentelijke communicatie. Zij kunnen voorbeelden noemen van 'good practice', bijvoorbeeld rondom de fietsverbinding tussen het centrum en de campus. Daarentegen zijn er verschillende voorbeelden waarbij de *wijkpanels* en/of de wijkbewoners niet betrokken zijn en men dit wel had verwacht.

WGW leidt tot meer ervaren verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving

Dit kan niet objectief worden vastgesteld. Uit de gesprekken met de *wijkpanels* spreekt af en toe frustratie over het gebrek aan verantwoordelijkheid van medeburgers. Uit de enquête blijkt dat de meeste Wageningers zich medeverantwoordelijk voelen voor de buurt. Ruim één op de drie zet deze medeverantwoordelijkheid ook om in concrete activiteiten in de buurt. In veel gevallen gaat dit om het opruimen van zwerfvuil in de eigen woonomgeving. Achtien procent is door middel van de activiteiten ook in aanraking gekomen met de gemeente of één van haar maatschappelijke partners. De helft van hen had graag een actievere rol van de gemeente of haar partners gezien.

Inwoners over de rol van de gemeente en haar partners bij activiteiten in de wijk:

- *"We krijgen een klein vergoeding voor het onderhoud en vroeger kunnen we houtversnipperaars van de gemeente bestellen."*
- *"De raadsbezoeken aan de wijk."*
- *"Beleid gemeente ten aanzien van de zendmast, bomenbeleid en groenbeheersplan."*
- *"Woningstichting door geld beschikbaar te stellen uit hun leefbaarheidsfonds gemeente door materiaal beschikbaar te stellen voor grote schoonmaakactie."*
- *"Opknopbeurt van het kinderspeelterrein voor de flat van de Niemeijerstraat."*
- *"De Woningstichting treedt op als bemiddelaar in een burencconflict."*
- *"Overleg met de gemeente over het groenonderhoud."*
- *"Gemeente heeft buurtproces eerst gefaciliteerd en vervolgens regie genomen."*

Inwoners over de gewenste rol van de gemeente en haar partners in de toekomst:

- *"Meer overleg over hoe de buurt er in de toekomst uit zal zien. Dit is voor alle toekomstige bewoners ook een pre om in de buurt te gaan willen wonen."*
- *"Graag overleg met de medewerkers van de gemeente die hier over gaan. Ik ben al 3 weken bezig met de gemeente om een lantaam aan het branden te krijgen."*
- *"Gemeente kan beter overleggen met buurtgroepen, maar moet daarbij goed letten op representativiteit van deze groepen."*
- *"Kom de wijk in. Dan kennen we elkaar, bekend maakt bemind."*

Twintig procent zou zelf graag actiever willen worden. Met name in Wageningen-Midden is veel potentie voor actieve bewoners (30%). Men is vooral bereid ad hoc te helpen, al is een enkeling bereid een structurele, coördinerende rol op zich te nemen. Veel Wageningers willen eerst meer weten over het wijkgericht werken voordat zij een actievere rol gaan oppakken.

Inwoners over de manier waarop zij actief zouden willen worden bij het wijkgericht werken:

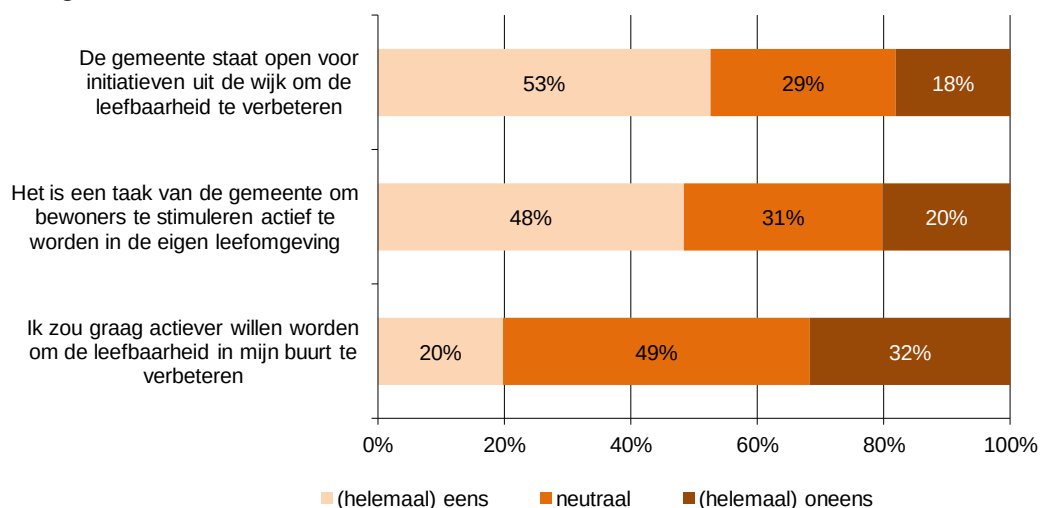
- *"Ik sta niet te popelen betrokken te worden. Mocht er een specifieke rol voor mij zijn, dan sta ik daarvoor open. Op dit moment zou ik niet weten welke rol dat zou kunnen zijn."*
- *"Ik wil eerste weten wat het inhoud. Hoeveel tijd gaat dit kosten per week/maand."*
- *"Geen idee, maar ik wil mij wel eerste verdiepen in wijkgericht en wat dat in houdt, sta wel er open voor."*
- *"Meer als vrijwilliger bij uitvoering en om mee te denken. Ik wil geen kartrekkersrol."*
- *"Uitvoerend, niet organiserend!"*
- *"Momenteel heb ik te weinig tijd voor actieve inbreng, maar bereid deel te nemen in overleg- / klankbordgroep."*
- *"Meedenken over de wijk, wat kan worden verbeterd, wat leeft er. Ad hoc bij activiteiten helpen."*
- *"Coördinatie betreft uitvoering van bestaande en komende projecten en de uitvoering hier van."*

De gemeente staat volgens een krappe meerderheid van de Wageningse bevolking voldoende open voor initiatieven uit de wijk. Iets minder dan de helft vindt dat het een taak van de gemeente is om bewoners te stimuleren actief te worden. Met name de 65-plussers zijn van mening dat de gemeente hierin een belangrijke rol speelt.

Figuur 3.2

Stellingen activiteit in de buurt.

Inwoners die tevreden zijn over wijkgericht werken:

- *"Vragen en problemen van de bewonerscommissies worden doorspeeld naar wijkgericht werken waarna een oplossing voorhanden is."*
- *"Als je iets zou willen verbeteren in de wijk is er iemand om hiermee over te praten."*
- *"Men wordt serieus genomen door de gemeente en niet op de grote hoop gegooid. De gemeente probeert echt iets te doen aan eventuele problemen in de wijk en deze in te passen bij de problemen in de rest van de gemeente."*
- *"Ik vermoed dat wijkgericht werken bijdraagt aan de kwaliteit van het wonen in de Tarthorst. En zat zal ook gelden voor andere wijken. Wageningen heeft in mijn ogen een goed bestuur en is voor burger bereikbaar en actief."*
- *"Ik heb de indruk dat de gemeente zijn best doet. Buurbewoners vind ik zelf ook verantwoordelijk voor hun gedrag."*

Inwoners die ontevreden zijn over wijkgericht werken:

- *"Vanwege bezuinigingen is het wijkteam niet meer direct actief in het wijkpanel, daarmee is de brug voor wijkgericht werken weg. alles wordt nu weer door de gemeente bepaald. de echte ondersteuning komt van Solidez, maar ook zij worden wegbezuinigd."*
- *"Ik vind dat het geld niet ingezet moet worden voor zaken als arrenstee en wijkfeesten. Hoe meetbaar zijn de effecten? Ontstaat er meer samenhang en leefbaarheid hierdoor?"*
- *"Het is pas echt wijkgericht werken als er veel meer draagvlak onder alle bewoners is en niet alleen onder de mensen in het wijkpanel. Het vertegenwoordigen van een buurt vraagt overleg met je achterban. Het overleg tussen de verschillende partijen op wijkniveau om problemen samen op te lossen vind ik zeker wel positief."*
- *"De intenties zijn goed en het is goed dat verschillende partijen samenwerken maar het grote probleem is de onzichtbaarheid en onbekendheid."*
- *"Ik weet dat er een wijkpanel is. Er is echter onvoldoende terugkoppeling, overleg en inspraak met het panel. ik heb geen idee waaraan het budget besteed is en wat de resultaten zijn."*

WGW leidt tot een snellere realisatie van beleidsdoelstellingen

Er zijn voorbeelden waarbij consultatie van het *wijkpanel* mogelijk een faciliterende rol heeft gespeeld bij het realiseren van een beleidsdoelstelling (b.v. introductie proef afvalinzameling West).

WGW leidt tot een meer vraaggerichte, transparante en op samenwerking gerichte gemeentelijke organisatie en maatschappelijke partners

In de periode 2002-2006 was het WGW gericht op meer vraaggerichtheid. De samenwerkings-gerichtheid tussen gemeente en partners is door de jaren heen gegroeid maar sinds medio 2012 afgenomen.

WGW leidt tot een verbetering van de kwaliteit van het gemeentelijk beleid

Dat valt in zijn algemeenheid niet te beoordelen. Wel is in de enquête onder de Wageningse bevolking gevraagd hoe tevreden men is over wijkgericht werken.

De meeste mensen hebben geen uitgesproken mening (57%). De groep die waardering heeft voor het wijkgericht werken is nagenoeg even groot als de groep die ontevreden is (21% om 22%).

Beoordeling

Er wordt deels voldaan aan de norm.

Een aantal effecten is niet te bepalen, een aantal effecten is aantoonbaar ofschoon kleinschalig en een aantal effecten is niet gerealiseerd.

Tabel 3.3

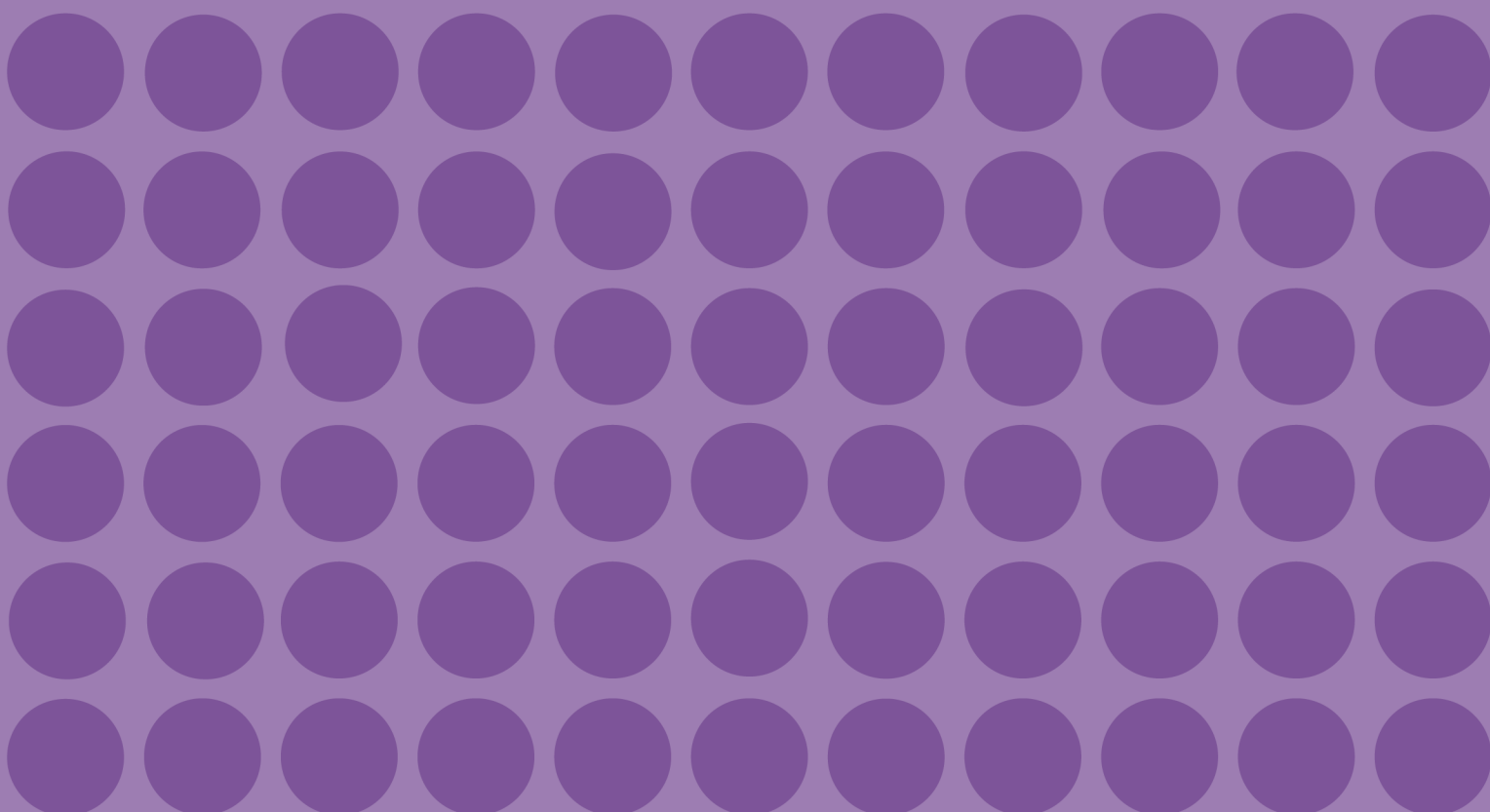
Beoordeling norm 'Het WGW is doeltreffend'.

criteria	Beoordeling
verbetering ervaren leefbaarheid	n.t.b.
versterkt draagvlak	n.t.b.
wederzijds begrip	 — —
vergroting invloed burger	n.t.b.
ruimte burgerinitiatieven	 — —
verbetering communicatie	 — —
toename verantwoordelijkheidsgevoel burger	 — —
snellere realisatie beleid	 — —
vraaggerichte, transparante, samenwerkende gemeente en partners	 — —
verbetering kwaliteit gemeentelijk beleid	n.t.b.
norm	Beoordeling
eindoordeel	 — —

4

Hoofdstuk

Conclusies en aanbevelingen

4. Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met een beknopte beantwoording van de onderzoeksvragen van de rekenkamer. Daarna volgen resultaten en conclusies van de toepassing van het normenkader. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal aanbevelingen.

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen

De Rekenkamer heeft zoals eerder gezegd vier vragen over Wijkgericht werken (WGW), met daarbij een aantal subvragen.

A. Hoe is het WGW in Wageningen opgezet en wat zijn de resultaten?

Beleidsopzet en uitvoering

1. Welke doelen hebben de gemeente en andere belanghebbenden vastgesteld?
Door de loop van jaren zijn er deels verschillende doelstellingen geweest, maar de elementen leefbaarheid, betrokkenheid en burgerinitiatief keren elke keer wel terug. De visie op wijkgericht werken is in die jaren wel veranderd en loopt sinds 2012 tussen gemeente en maatschappelijke partners uiteen zonder dat daartoe expliciet is besloten.
2. Welke organisatie(structuur) kent het WGW in Wageningen?
De laatste jaren bestaat de structuur uit *wijkteams* waarin professionals van de maatschappelijke partners samen het werk in de wijk afstemmen al dan niet samen met de gemeente. Daarnaast zijn er vier *wijkpanels* waarin bewoners samen met de gemeentelijke wijkmanager aanvragen voor de wijkbudgetten bespreken en informatie uitwisselen. De wijkmanager vertaalt signalen van de panels naar de ambtelijke organisatie en gebruikt de *wijkpanels* om vanuit de gemeente te sonderen. Welzijnsorganisatie Solidez werkt wijkgericht in het project Buurtwelzijn in Uitvoering en organiseert samen met het *wijkpanel* en *wijkteam* het raadsbezoek aan een wijk. De verbinding met de ambtelijke ruimtelijke sector lijkt beperkter dan die met de sociale sector.
3. Welke activiteiten, instrumenten en (financiële) middelen worden daarvoor ingezet?
Er wordt vooral gebruik gemaakt van de instrumenten gebiedsgebonden budget en ketenmanagement en minder van wijkplannen en frontlijnsturing. Er wordt momenteel per wijk € 25.000 aan budget ingezet, daarnaast zijn er kosten voor de activiteiten van Solidez (€ 204.000) en voor de overige gemeentelijke inzet voor het WGW (€ 205.000).

Monitoring, evaluaties en resultaten

4. Hoe monitort de gemeente de effecten van het WGW in Wageningen?
Tot voor kort via de indicatoren die waren opgenomen in de plannings- en control cyclus. Nu is dat alleen indirect op een hoger abstractieniveau door middel van periodieke leefbaarheidsonderzoeken.
5. Zijn er evaluaties verricht en hoe worden ze gebruikt?
Er zijn meerdere (proces-)evaluaties verricht naar met name de voortgang van het wijkgericht werken en de onderlinge samenwerking van de gemeente, maatschappelijke partners en bewoners. Niet alle evaluaties waren openbaar. Er zijn geen effectevaluaties geweest.

6. Welke resultaten worden bereikt met het WGW?

De resultaten die worden bereikt zijn kleinschalig en zijn voornamelijk het effect van de besteding van de wijkbudgetten, van vroegsignalering door overleg in de wijkteams en door afstemming tussen de gemeente en de wijk via het wijkpanel.

7. Zijn er verschillen in resultaten tussen wijken (of buurten) in Wageningen?

In sommige wijken wordt het wijkbudget niet geheel uitgegeven. Sommige wijkpanels draaien beter dan anderen b.v. omdat er meer mensen beschikbaar zijn, of omdat ze actiever door de gemeente worden betrokken bij zaken die in hun wijk spelen.

8. Worden resultaten uit de ene wijk gebruikt voor projecten, activiteiten in andere wijken?

Dat gebeurt op kleine schaal, in die zin dat veelal dezelfde professionals betrokken zijn bij de WGW werkzaamheden. Ook de wijkpanels komen begin 2014 weer bijeen om ervaringen uit te wisselen.

B. Hoe is voorzien in informatie-uitwisseling met de raad?

9. Hoe is de raad betrokken geweest bij het stellen van kaders voor wijkgericht werken?

De raad is niet aantoonbaar betrokken bij de kaderstelling vooraf.

10. Hoe is de raad betrokken geweest bij controle en bijsturing van het wijkgericht werken?

De raad is rondom beleidswijzigingen meestal geïnformeerd over de voortgang van het WGW. Tussen 2008 en 2012 ook via de plannings- en control cyclus.

C. Hoe doelmatig is het WGW?

11. Welke personele en financiële middelen worden ingezet bij het wijkgericht werken?

€ 509.000 (waarbinnen 0.7 fte wijkmanager en de personele inzet van Solidez). Daarnaast de inzet van de politie en de Woningstichting in het wijkteam en de vrijwillige inzet van de inwoners in de wijkpanels.

12. Wat zijn daarmee de kosten van behaalde resultaten?

De kosten van de met het wijkgericht werken behaalde resultaten (inclusief het werk van Solidez) bedragen iets meer dan een half miljoen euro per jaar.

13. Hoe doelmatig is daarmee het wijkgericht werken?

Het WGW is gelet op de inzet van de genoemde middelen redelijk doelmatig.

D. Hoe doeltreffend is het WGW

14. Worden de doelen van het wijkgericht werken gehaald?

Dat is niet altijd goed vast te stellen. Waar dat wel (enigermate) het geval is zijn de resultaten wisselend.

15. Is deze doelbereiking een gevolg van de wijkgerichte aanpak?

Daar waar doelen wel worden gehaald ligt het voor de hand dat WGW hier een belangrijk effect heeft gesorteerd.

16. Welke mogelijke andere verklaringen zijn er voor het behalen van de doelen van het wijkgericht werken?
Niet van toepassing.

4.2 Resultaten Normenkader

normenkader	bevinding
beleidsopzet	
1. er is sprake van een onderbouwde, heldere en logische visie over WGW	 — —
2. WGW is ambtelijk en bestuurlijk eenduidig en goed belegd	 — —
3. het WGW is begrijpelijk	 — —
uitvoering	
4. het WGW wordt goed gecommuniceerd	 — —
5. de burger staat centraal bij de uitvoering	 — —
6. er is draagvlak bij de betrokken partijen	 — —
7. er zijn voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering	 — —
8. het WGW wordt resultaatgericht uitgevoerd	 — —
raadsbetrokkenheid	
9. de raad is betrokken bij het WGW	 — —
doelmatigheid en doeltreffendheid	
10. het WGW is doelmatig	 — —
11. het WGW is doeltreffend	 — —

Conclusies beleidsopzet

De visie op WGW (en met name de invulling en uitwerking daarvan) is in de loop der jaren van de jaren veranderd zonder dat daar altijd expliciet en door de raad toe is besloten.

Vanaf de ‘splitsing’ medio 2012 is bij de verschillende betrokkenen onduidelijkheid ontstaan over de visie en de invulling hiervan. De doelen variëren enigszins door de tijd, maar zijn wel helder. Er is niet expliciet aandacht voor de doelbereiking. Er is voldoende kennis over WGW, maar mogelijk niet bij voldoende mensen. Er zijn geen duidelijke prioriteiten per gebied door het ontbreken van gebiedsontwikkelingsplannen, en de (gewenste) invulling van WGW verschilt tussen de partners.

WGW is qua bestuurlijke verantwoordelijkheid belegd binnen de gemeente. De positionering is door de jaren echter verschoven en niet integraal, waardoor een deel van de meer fysieke doelstellingen niet wordt afgedekt. Op ambtelijk niveau is de kennis op peil maar sluit de positionering niet goed aan bij de doelstellingen. De positiemacht van de wijkmanager wordt daardoor beperkt.

Over de visie op WGW zijn de betrokkenen het niet geheel eens. Door het gebrek aan kaders biedt dit ruimte voor verschillende invullingen aan het WGW. De spelregels die er zijn met name over de inzet van de wijkbudgetten, zijn duidelijk. Er is behoefte aan duidelijkere rollen en verantwoordelijkheden.

Conclusies uitvoering

Richting de *wijkpanels* is de communicatie acceptabel, hoewel er onduidelijkheid bestaat over de taken van de *wijkpanels* door een gebrek aan inkadering. Richting de inwoners in het algemeen is er nog veel te winnen gelet op de bekendheid van het WGW.

De *wijkpanels* en de wijkbudgetten zijn zodanig opgezet dat de burger centraal staat. Alle inwoners hebben op papier gelijke kansen om gebruik te maken van de instrumenten van WGW. Er is op dit moment in de praktijk geen sprake van gelijke toegang, door de beperkte bekendheid van het wijkgericht werken bij de inwoners.

Betrokken partijen onderschrijven in principe de doelen van WGW ofschoon er met name tussen gemeente en Solidez verschil van inzicht is over de aanpak. Partijen zijn inzake WGW de laatste jaren uit elkaar gegroeid. De maatschappelijke partners voelen zich onvoldoende betrokken bij het uitzetten van een koers. Er is momenteel wel weer toenadering na een periode van onderling wantrouwen.

Er is aandacht voor het WGW, maar niet voldoende. De financiële middelen zijn op dit moment toereikend maar dat geldt niet voor de personele inzet, gegeven het huidige ambitieniveau voor een wijkgerichte aanpak.

De doelen zijn grotendeels geoperationaliseerd. De organisatie is momenteel niet optimaal ingericht om resultaten te bereiken. Hiervoor ontbreekt bestuurlijke inkadering en ambtelijke menskracht. Hierdoor worden de momenten en onderwerpen waarop WGW wordt gebruikt vooral door de inwoners zelf bepaald. De instrumenten lijken op papier geschikt, maar met name het *wijkpaneel* heeft te kampen met een beperkte bekendheid en een onduidelijke rol, waardoor aan het bestaansrecht wordt getwijfeld.

In de praktijk is er altijd sprake van coproductie wanneer het wijkbudget wordt ingezet. Samenwerking met wederzijds voordeel is op dit moment niet het geval.

Conclusie raadsbetrokkenheid

De raad is niet actief betrokken bij voorbereidingen van koerswijzigingen in het beleid. De raad is redelijk op de hoogte (gehouden) van voortgang en resultaten, maar niet integraal. Bestuur en raad verkondigen het beleid onvoldoende krachtig.

Conclusie doelmatigheid

Het beleid is redelijk doelmatig. Met de huidige middelen kan misschien meer worden bereikt, en met de inzet van meer menskracht kan hoogstwaarschijnlijk meer worden bereikt.

Conclusie doeltreffendheid

Het beleid is beperkt doeltreffend. Een aantal effecten is niet te bepalen, een aantal effecten is wel aantoonbaar maar kleinschalig en een aantal effecten is ook niet gerealiseerd.

4.3 Algemene conclusie

In de inleiding werd vermeld dat er drie niveaus zijn waarop WGW resultaten kan boeken: het bevorderen van de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving, coproductie van burgers, gemeente en maatschappelijke partners en het realiseren van beleidsprogramma's.

De conclusie is dat er in Wageningen op de eerste twee niveaus weliswaar resultaten worden geboekt, maar dat daarbij sprake is van versnippering en er vraagtekens kunnen worden gezet bij de doelmatigheid en met name doeltreffendheid. Op het derde niveau worden nauwelijks aantoonbare resultaten behaald. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn gelegen in een gebrek aan kaderstelling en focus en daarmee sturing. Daarnaast is de samenwerking met de maatschappelijke partners niet optimaal en het WGW is nog onvoldoende vraaggericht. Naast de verbeterlagen die hierin kunnen worden gemaakt ligt het voor de hand om een politieke afweging te maken of deze uitkomsten passen bij de ambitie die Wageningen heeft bij het WGW. Daarbij is het mede van belang om stil te staan bij de lessen uit de 'periode' wijkgericht werken met het oog op de huidige en komende uitwerking van de decentralisaties in het sociale domein.

4.4 Aanbevelingen

De aanbevelingen voor de gemeente Wageningen gaan in op een drietal aspecten. Het is van belang om een keuze te maken of het WGW wordt gecontinueerd en zo ja daaraan kaders mee te geven (aanbeveling 1). Het is vervolgens van belang om op basis van die kaders een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma op te stellen (aanbeveling 2). Ten slotte is het van belang om hierna een slag in efficiency (doelmatigheid) en effectiviteit (doeltreffendheid) van het WGW te maken (aanbevelingen 3 t/m 7). Uiteraard zijn de aanbevelingen 2 t/m 7 afhankelijk van de keuzes die bij (hoofd) aanbeveling (1) gemaakt worden.

1. Maak een heldere keuze voor de toekomst van het WGW

Maak een heldere bestuurlijke keuze voor het al dan niet continueren van het WGW. Baseer de keuze op een afwegingsproces waarbij ook inwoners en maatschappelijke partners kunnen inspreken. Dan kan wijkgericht werken een goed instrument zijn voor een evenwichtige verhouding tussen burgers en overheid

Stel -indien besloten wordt verder te gaan- op hoofddlijnen bestuurlijke kaders voor het WGW vast m.b.t. tot de strekking van het WGW (doelen en resultaten, vraag- versus aanbodgerichtheid, prioritering van bepaalde gebieden, relatie met het beleid burgerparticipatie, de rolverdeling met maatschappelijke partners en de beschikbare financiële en personele middelen).

2. Stel een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma op.

Zorg dat in samenspraak met *wijkpanels* en maatschappelijke partners die plaatsnemen in de *wijkteams* een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld waarin de bestuurlijke kaders worden uitgewerkt. Onderdelen van dit programma zijn bij voorkeur uitwerking van de inhoud, een antwoord op de vraag wat (fysiek en of sociaal) wijkgericht wordt opgepakt en wat sectoraal. Maak een transparante en heldere keuze waar 'integraal optrekken' met inwoners en maatschappelijke partners de meeste resultaten oplevert. Benoem meer specifieke doelen en resultaten, een plan van aanpak voor de doelbereiking, een concrete verdeling van taken tussen gemeente, maatschappelijke partners en inwonersvertegenwoordiging en de organisatorische invulling daarvan.

3. Werk met integrale wijkplannen.

De activiteiten die momenteel in de wijk plaatsvinden zijn niet gekoppeld aan gebiedsontwikkelingsplannen, welke, op basis van een probleemanalyse, prioriteitstelling mogelijk zouden moeten kunnen maken. In het verlengde hiervan kan de raad ook integraal op wijkniveau op de hoogte worden gehouden van de voortgang en resultaten. In de huidige vorm zijn de spelers in het wijkgericht werken los van elkaar bezig met de probleemanalyse en is er mogelijk ook te weinig focus waardoor resultaten vertroebelen. Hierdoor zijn er verschillende visies over de prioritering van thema's.

4. Vergroot intern de gemeentelijke betrokkenheid bij het WGW.

Er is bij de sleutelfiguren binnen de gemeente voldoende kennis over het wijkgericht werken. Op de verschillende vakafdelingen is de kennis nog beperkt. Dit staat een geslaagde integrale wijkaanpak in de weg. Er wordt nog onvoldoende op gebiedsniveau en te veel vanuit de afdeling aangestuurd. Daarnaast zijn grote delen van de ambtelijke organisatie onbekend met de mogelijkheden van het benutten van de kennis van *wijkteams* en *wijkpanels*. Dit zorgt ervoor dat het ambtelijk apparaat niet de gewenste ruimte biedt aan bewoners om met eigen initiatieven te komen. Daarnaast beperkt het de mogelijkheden voor een pro-actieve houding. Tegelijkertijd werpt de onbekendheid in de ambtelijke organisatie een extra drempel op voor wijkteam- en wijkpanelleden. Daarnaast kan de verantwoordelijkheid voor de interne bekendheid van wijkgericht werken hoger in de organisatie kunnen worden belegd.

5. Vergroot politieke betrokkenheid.

Vergroot de politieke betrokkenheid, bijvoorbeeld door het benoemen van wijkwethouders. Dat kan naast de eerder genoemde wijkplannen een impuls geven aan de gebiedsgerichte aanpak. De politieke betrokkenheid geeft op deze manier een signaal af naar maatschappelijke partners en burgers dat de gemeente het wijkgericht werken serieus neemt. Dit zal ook de bekendheid – zowel onder de ambtelijke organisatie als onder de Wageningse bevolking ten goede komen.

6. Investeer in relatie met de WGW partners

Bij de maatschappelijke partners is veel draagvlak voor een gebiedsgerichte aanpak. De bereidheid om een inspanning te leveren het wijkgericht werken nieuw leven in te blazen is minder groot.

De gemeente en haar maatschappelijke partners zijn door een veelvoud aan ontwikkelingen in de afgelopen jaren uit elkaar gegroeid, en eerdere ‘doorstarts’ zijn niet echt geslaagd.

7. Houd rol, verantwoordelijkheden en indeling van de wijkpanels onder de loep.

Bekijk de rol van de *wijkpanels*. Momenteel hebben de *wijkpanels* geen duidelijkheid over hun rol in het wijkgericht werken. Besloten moet worden of de huidige invulling van de rollen en verantwoordelijkheden nog past in de huidige/toekomstige visie. Hierbij moet onder meer gekeken worden naar:

- de mate waarin de *wijkpanels* als aanspreekpunt voor de wijk gelden;
- de mate waarin *wijkpanels* aandacht besteden aan het sociaal domein;
- meer of minder ruimte voor de *wijkpanels*;
- de mate waarin de *wijkpanels* (standaard) betrokken worden bij interactieve beleidsvorming in de wijk;
- de gebiedsindeling/verantwoordelijkheid van de *wijkpanels*;
- een helder beleidskader voor de *wijkpanels*.

bijlagen

Bijlage 1. Overzicht dossierstudie

- Collegeakkoorden 1998-2002, 2003-2006, 2006-2010, 2010-2014
- Wijkgericht werken een nieuwe impuls?! (2002)
- Wijkgericht werken Wageningen – de tweede stap (23-12-2004)
- Plan van aanpak evaluatie wijkgericht werken (28-02-2007)
- Samen bouwen aan leefbare wijken – Procesevaluatie Wijkgericht Werken (augustus 2007)
- WMO beleidsplan 2008-2011 'Oog voor elkaar' (december 2007)
- Adviezen adviesraad WMO/WI + antwoorden college (maart 2008)
- Beleidsplan Wijkgericht Werken 'Anders bekeken' 2008-2012 (maart 2008)
- Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2012 t/m 2015 Samen voor elkaar! Autonomie en verantwoordelijkheid (10-01-2012)
- Bewoners voorop! Rapport m.b.t. de heroriëntatie op wijkgericht werken in Wageningen (juni 2012)
- Integrale visie drie decentralisaties Wageningen (mei 2013)
- Integrale Dienstverlening aan de burger in het Sociale Domein in Wageningen (juli 2013)
- Voortgang wijkgericht werken Wageningen (Stuurgroep WGW) (september 2013)
- Jaarverslagen Solidez 2011, 2011, 2012
- Jaarverslagen Gemeente Wageningen 2008-2012
- Programmabegrotingen gemeente Wageningen 2008-2014
- www.wijkgerichtwageningen.nl

Bijlage 2. Lijst gesprekspartners interviews

- Elmar Theune – Wethouder Sport, zorg en welzijn
- Michiel Uitdehaag - Wethouder Ruimte, wonen en bereikbaarheid
- Ien van Doormalen & Janneke de Jong – Solidez
- Jantine Sijbring – wijkmanager tot 1-12-2013
- Esther Flens – wijkmanager na 1-09-2013
- Tonino Mariani – Clustermanager Openbare ruimte
- Wijkpanel Oost (groepsgesprek)
- Wijkpanel Midden (groepsgesprek)
- Wijkpanel Zuid (groepsgesprek)
- Wijkpanel West (groepsgesprek)
- Raadsleden (groepsgesprek)
- Henk Zilvold & Alex de Wit – Politie Gelderland Midden
- Lex Janssen & Jan Willem Biere, de Woningstichting

Bijlage 3. Vragenlijst inwoners

Evaluatie wijkgericht werken Wageningen

Invulinstructie:

- Zet een duidelijk kruis in het midden van het vakje. Heeft u een fout vakje aangekruist? Maak dit vakje dan helemaal zwart. Kruis daarna het goede vakje aan. Wij willen u vriendelijk verzoeken om de vragenlijst met pen in te vullen.
- Soms kunt u vragen overslaan. Dan staat er: → naar vraag ...

1. In welke buurt woont u?

- ☐ Noordwest
- ☐ Kortenoord
- ☐ De Weiden
- ☐ Tarthorst/Roghorst
- ☐ Nude
- ☐ Centrum
- ☐ Veluvia Hamelakkers
- ☐ Bovenbuurt
- ☐ Benedenbuurt
- ☐ Wageningen-Hoog
- ☐ Churchillweg/Rooseveltweg
- ☐ Pomona
- ☐ De Buurt
- ☐ Weet niet

2. Hoe lang woont u in deze buurt?

- ☐ Korter dan 2 jaar
- ☐ 2 tot 5 jaar
- ☐ 5 tot 10 jaar
- ☐ 10 jaar of langer
- ☐ Weet niet

3. Vindt u de buurt waarin u woont een zeer prettige, een prettige, een onprettige of een zeer onprettige buurt om in te wonen?

- ☐ Zeer prettig
- ☐ Prettig
- ☐ Onprettig
- ☐ Zeer onprettig
- ☐ Weet niet/geen mening

4. Vindt u dat de buurt waarin u woont het afgelopen jaar vooruit of achteruit is gegaan?

- ☐ Vooruit gegaan
- ☐ Achteruit gegaan
- ☐ Gelijk gebleven
- ☐ Weet niet/geen mening

5. Denkt u dat de buurt waarin u woont de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan?

- ☐ Zal vooruit gaan
- ☐ Zal achteruit gaan
- ☐ Zal gelijk blijven
- ☐ Weet niet/geen mening

6. Wat is volgens u het belangrijkste probleem in uw buurt, waarvan u vindt dat die met voorrang moet worden aangepakt?

7. Voelt u zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in uw buurt?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet niet

8. Bent u het afgelopen jaar actief geweest om uw buurt te verbeteren?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 13
- ☐ Weet niet → naar vraag 13

8a. Wat heeft u gedaan om uw buurt te verbeteren?

9. Heeft u bij uw activiteiten om de buurt te verbeteren te maken gehad met de gemeente Wageningen of een van haar partners (woningbouwcorporatie De Woningstichting, welzijnsstichting Solidez en de politie).

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 11
- ☐ Weet niet → naar vraag 11

10. Op welke manier was de gemeente of de partners betrokken bij uw activiteiten om de buurt te verbeteren?

→ naar vraag 13

11. Had u graag (meer) contact gehad met de gemeente of de partners over de activiteiten in uw buurt?

- ☐ Ja
☐ Nee → naar vraag 13
☐ Weet niet → naar vraag 13

12. U geeft aan dat u graag meer contact met de gemeente of de partners zou willen hebben over uw activiteiten in uw buurt om de leefbaarheid te verbeteren. Kunt u uw antwoord toelichten?

13. Kunt u voor elke uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening
Ik zou graag actiever willen worden om de leefbaarheid in mijn buurt te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het is een taak van de gemeente om bewoners te stimuleren actief te worden in de eigen leefomgeving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente staat open voor initiatieven uit de wijk om de leefbaarheid te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De gemeente werkt samen met De Woningstichting, Solidez, politie en bewoners om de leefbaarheid in wijken en buurten te verbeteren. Met het wijkgericht werken wil de gemeente Wageningen de leefbaarheid in de wijken op peil houden of verbeteren en bewonersinitiatieven stimuleren. Dit doet de gemeente door samen te werken met bewoners en maatschappelijke instellingen. De gemeente maakt daarbij gebruik van wijkpanels (een groep bewoners per wijk), wijkagenda's, wijkteams en de inzet van wijkbudgetten. Daarnaast is er een wijkmanager actief.

14. Kunt u in enkele woorden omschrijven welk beeld u heeft bij de activiteiten van het wijkgericht werken?

15. Bent u bekend met de website van wijkgericht werken in Wageningen? (<http://wijkgerichtwageningen.nl>)

- ☐ Ja
☐ Nee → naar vraag 17

16. Hoe vaak bezoekt u deze website? (<http://wijkgerichtwageningen.nl>)

- ☐ Nooit
☐ Minder dan één keer per jaar
☐ Ongeveer één keer per jaar
☐ Ongeveer twee tot vier keer per jaar
☐ Ongeveer vijf tot twaalf keer per jaar
☐ Vaker dan twaalf keer per jaar

17. Kunt u voor elke uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet /geen mening
De gemeente draagt wijkgericht werken actief uit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wijkgericht werken is een goede manier om de leefbaarheid in wijken te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door het wijkgericht werken heb ik meer invloed op mijn woonomgeving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wijkgericht werken leidt tot meer initiatieven van bewoners uit de wijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wijkgericht werken leidt tot een betere communicatie tussen bewoners en gemeente	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De wijkmanager is een medewerker van de gemeente die als aanspreekpunt fungeert voor de mensen in de wijk en in direct contact staat met het wijkpanel.

18. Bent u bekend met de wijkmanager in uw wijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 20

19. Kunt u voor elke uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening
De wijkmanager is een nuttig aanspreekpunt in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Communicatie tussen gemeente Wageningen en burgers verloopt makkelijker door de wijkmanager	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Het wijkpanel is een platform van buurtbewoners die als oren en ogen van de wijk fungeren. Zij kunnen problemen signaleren en melden bij de gemeente en worden als eerste geconsulteerd wanneer de gemeente plannen heeft in de wijk. Daarnaast kunnen wijkbewoners eventuele problemen aankaarten bij het wijkpanel en aanvragen indienen voor het wijkbudget.

20. Bent u bekend met het wijkpanel in uw wijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 22

21. Kunt u voor elke uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening
Het wijkpanel is een nuttig aanspreekpunt voor bewoners in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Communicatie tussen gemeente Wageningen en burgers verloopt makkelijker door het wijkpanel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij vertegenwoordigd door mijn wijkpanel	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Het wijkbudget is beschikbaar gesteld door de gemeente om activiteiten in de buurt te stimuleren die de leefbaarheid (fysiek en/of sociaal) vergroten. Als er voldoende draagvlak is voor de activiteit kan de gemeente bijdragen in de kosten van bijvoorbeeld een buurtfeest, een schoonmaakactie, een sporttoernooi of het met elkaar opknappen van een stuk groen. Het wijkpanel heeft een adviserende rol.

22. Bent u bekend met het wijkbudget voor uw wijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 24

23. Kunt u voor de volgende uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening
Inzet van het wijkbudget is nuttig om de wijk leefbaarder te maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Het wijkteam is een werkgroep van de gemeente, de politie, De Woningstichting en Solidez die zich richt op het verbeteren van de leefbaarheid van de wijk.

24. Bent u bekend met het wijkteam in uw wijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 26

25. Kunt u voor de volgende uitspraak aangeven of u het hier: helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/ niet mee oneens, mee oneens, of helemaal mee oneens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/gee n mening
Ik vind het belangrijk dat er een wijkteam is, waarin wordt geprobeerd om de leefbaarheid in mijn wijk te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Op de wijkagenda, onder meer te vinden op de site van wijkgericht werken, staan verschillende activiteiten die in de wijk plaatsvinden.

26. Bent u bekend met de wijkagenda in uw wijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → naar vraag 28

27. Hoe vaak kijkt u op de wijkagenda van uw wijk?

- ☐ Vaak
- ☐ Regelmatig
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Nooit

De volgende vragen gaan over uw ervaringen met wijkgericht werken.

28. Hoe vaak bent u in de afgelopen twee jaar in aanraking gekomen met het wijkgericht werken van de gemeente Wageningen?

- ☐ Vaak
☐ Regelmatig
☐ Soms
☐ Zelden
☐ Nooit → naar vraag 31

29. Op welke manier bent u in aanraking gekomen met het wijkgericht werken van de gemeente Wageningen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Via de krant
☐ Via de Nieuwsbrief Wijkgericht Werken
☐ Via burens/kennissen
☐ Door middel van projecten in het kader van Wijkgericht Werken
☐ Ik ben zelf actief geweest in het kader van Wijkgericht Werken
☐ Anders, namelijk:
☐ Weet niet

30a. U heeft bij vraag 29 geantwoord dat u door middel van projecten in het kader van Wijkgericht Werken in aanraking bent gekomen met het wijkgericht werken van de gemeente Wageningen.

Kunt u een voorbeeld noemen van een project waar u met het wijkgericht werken in aanraking bent gekomen?

30b. U heeft bij vraag 29 geantwoord dat u zelf actief bent geweest in het kader van Wijkgericht Werken. Op welke wijze bent u actief in het kader van wijkgericht werken?

	31. Bent u bekend met één van de onderstaande trajecten? (meerdere antwoorden mogelijk)		32. Indien bekend met het traject, heeft u zelf deelgenomen aan het traject?	
	ja	nee	ja	nee
Proef 'Slimmer afval inzamelen'	☐	☐	☐	☐
Hooilandplein feest in West	☐	☐	☐	☐
Margrietplantsoen beweeg	☐	☐	☐	☐
Klimwand Zwanenridder	☐	☐	☐	☐
Wageningen praat mee (online enquête over gemeentelijk mobiliteitsplan)	☐	☐	☐	☐

33. Hoe tevreden bent u over het wijkgericht werken in de gemeente Wageningen?

- ☐ Zeer tevreden
☐ Tevreden
☐ Niet tevreden, niet ontevreden
☐ Ontevreden
☐ Zeer ontevreden
☐ Weet niet/ Geen mening

Kunt u uw antwoord toelichten?

34. Met welke onderwerpen zou het wijkgericht werken zich (meer) moeten bezig houden?

35. Heeft u suggesties voor de organisatie van wijkgericht werken?

36. Bent u bereid een meer actieve rol in het wijkgericht werken te nemen?

- ☐ Ja
☐ Nee → naar vraag 38

37. Wat voor rol zou u willen hebben bij het wijkgericht werken?

38. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stelling?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens/niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening
Ik voel me betrokken bij de gemeentepolitiek van Wageningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

39. Wat is uw geboortjaar?

40. Bent u man of vrouw?

- ☐ Man
☐ Vrouw

41. Hoe is uw huishouden samengesteld?

- ☐ Alleenstaande zonder thuiswonende kinderen
☐ Alleenstaande met thuiswonende kinderen
☐ Echtpaar of samenwonend paar zonder (thuiswonende) kinderen
☐ Echtpaar of samenwonend paar met thuiswonende kinderen
☐ Anders, namelijk:

42. Wat is uw opleidingsniveau?

- ☐ Geen opleiding
☐ Lager onderwijs, basisonderwijs
☐ Lager beroepsonderwijs, voorbereidend beroepsonderwijs (LBO, VBO, VMBO (GL, KBL of BL), ambachtsschool, huishoudschool, LTS, LHNO, LEAO, LAS, etc.)
☐ Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (MAVO, MULO, VMBO-TL etc.)
☐ Middelbaar beroepsonderwijs (MTS, UTS, MEAO, BBL en BOL van het ROC, INAS, Kleuterleidster, etc.)
☐ Hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, HBS, Gymnasium, Atheneum, Lyceum, etc.)
☐ Hoger beroepsonderwijs (HBO, HTS, HEAO, Lerarenopleiding, Sociale Academie, etc.)
☐ Wetenschappelijk onderwijs
☐ Anders, namelijk:

Dit was de laatste vraag.

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek.